

bokselskap.no, 2015

Oskar Braaten: *Den store barnedåpen*

Teksten i bokselskap.no følger 1. utgave, 1925 (Aschehoug, Oslo).

Digitaliseringen er basert på fil hentet fra Nasjonalbiblioteket (nb.no)

ISBN: 978-82-8319-246-9 (digital, bokselskap.no), 978-82-8319-247-6 (epub),
978-82-8319-248-3 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Oskar Braaten

Den store barnedåpen

Komedie i tre akter

bokselskap.no

Oslo 2015

PERSONENE

Sognepresten.

Prestefruen.

Astrid, *deres datter.*

Res. kapellan Storm, *Astrids forlovede.*

Kirketjener Evensen.

Jomfru Jahr, *husholderske hos sognepresten.*

Dobbelt-Petra.

Alvilde.

Toralfa.

Georgine.

Harald.

Hans «Gjøken».

Gjendøperen.

Frelsesoffiseren.

En pike.

En annen pike.

Folk fra menigheten.

1. og 3. akt foregår på sogneprestens kontor.

2. akt hos Dobbelt-Petra.

Mellem 1. og 2. akt en måneds tid. Mellem 2. og 3. et par uker.

Tid: Våre dager.

Sted: Utkanten av en stor by.

FØRSTE AKT

Sogneprestens kontor. Stort og gammeldags med tunge, slitte møbler. Skrivepult, bokhyller, protokoller etc. Til høire dør til privatleiligheten. Lenger fremme en stor sofa med skinntrekk. Mellem døren og sofaen en kakkelovn. I forgrunnen til venstre dør til venteværelset. I bakgrunnen lave, brede vinduer med små ruter.

Det er en formiddag ut på høsten.

Kirketjener Evensen, en mann i 60-årene, holder på med å rydde i hyllene og ordne med papirene på skrivepulten og sette protokoller på plass o. s. v.

Jomfru Jahr går omkring med en støveklut og tørre av møblene. Da hun nærmer sig skrivepulten og vil bruke støvekluten der også, stiller Evensen sig i veien for henne.

Evensen

Nei, vil Dere værsgod holde Dere vekk fra skrivepulten med den fordømte filla Deres! Har jeg ikke sagt det tusen ganger at De ikke får lov til å fløtta på papirene! Det er da pokkern også!

Jomfru Jahr

Men pulten er da så støvete, Evensen! – Forresten så skulde De ikke banne, De som er kirketjener! Det tar sig ikke ut! Hva tror De sognepresten vilde si, hvis han hørte Dem?

[2] Evensen

Sognepresten? Han vilde ikke si ett ord om det, han! Han har jo sjøl gitt mig lov til å banne litt sån passelig!

Jomfru Jahr

Har sognepresten?

Evensen

Ja, er det no rart, da? Jeg er nå vel et fritt, kristelig menneske fordi om jeg er kirketjener! Joda, jeg får lov til å banne. Jeg får lov til å si både pokkern, og dægern snurre mig, og død og snyte og sånt! Og det greier sig lenge for mig, det, som er et gammalt menneske!

Jomfru Jahr

Nå gjør De det De pleier å gjøre, Evensen!

Evensen

Nei, det gjør jeg ikke! Jeg juger ikke nå!

Jomfru Jahr

Har *kapellanen* også gitt Dem lov til å banne?

Evensen

Jeg har ikke tenkt å spørre'n om det! Jeg holder mig til sjølve *sjefen*, jeg – til sognepresten!

Jomfru Jahr

Ja, han er vel litt for streng og kristelig for Dem, kapellanen!

Evensen

Kristelig? Han er ikke mere kristelig han enn jeg. Men *streng*, joda, kom ikke der! Fankern også, at han skulde komma hit! Han ødelegger snart hele forretningen for oss!

Jomfru Jahr

Hvad er det for en forretning De snakker om?

Evensen

Kjerka vel! Han skremmer forsyne mig snart alle mennesker fra oss med den strenggheta si. Det er næsten tomt hus hver gang han preker, det sitter bare noen gamle kjerringer på benkene, og *det* er da ingenting å bli feit av!

Jomfru Jahr

Nei, slik som De snakker, Evensen! Det er rent bespottelig å høre på!

Evensen

De skjønner nok ikke å alvorlig *detta er*, De! De har aldri vært forretningsmann De, men det har *jeg*. Jeg var høker i mange år jeg, før jeg gikk over til geistligheten. Men åssen bar jeg mig at *da*, trur De? Stod jeg og brukte

grov munn når folk kom inn i butikken, fløi jeg kanskje omkring i husene og var nesevis mot kundene? Å nei, da hadde jeg visst kunnet stenge sjappa med én gang! – Værsågod! bukket jeg. – Har De ikke glemte noe! – Jeg smilte til kundene ^[4]mine bestandig, jeg, akkurat som sognepresten. Og det er sån folk vil ha det! Men åssen det skal gå dersom kapellanen ikke snart snur om på et annet blad, det begriper ikke jeg! Vi går konk, gjør vi! Dundre mig, gjør vi ikke så! Vi kommer snart til å overlevere hele suppa til skifteretten!

Jomfru Jahr

Evensen!

Evensen

De er ikke forretningsmann, De, derfor så eier De ikke folkevett! De ser ikke alle de konkurrentene som etablerer sig omkring oss og står og vinker på kundene og ber dem komma inn og se på varene, De! Det er derfor De er så trygg.

Jomfru Jahr

Konkurrentene? Jeg begriper snart ingen ting, jeg!

Evensen

Konkurrentene, ja! Metodistene og adventistene og frelsesarméen og tungetalerne og mormonene – og pokkern veit å dom hetter for no alle dissa joksmakerne! De kan da vel begripe at dersom vi ikke er høflige mot kundene så går dom til andre! – Og kanskje dom har bedre varer også, når det bærer til stykket!

^[5]Jomfru Jahr

Varer?

Evensen

Ja! Barnedåper og konfirmationer og brøllopper og begravelser – det er frihandelsvarer altsammen det, en trenger ikke gå til kjerka for å få det. – *En* ting veit jeg ialfall *dom* har, som vi har slutta å føre i forretningen!

Jomfru Jahr

Hvad er det De mener, Evensen?

Evensen

Dom har da et reall helvete! Detta dødsriket som vi har fått isteden, hvad er

det for no da, er det no annet enn et surrogat, trur De nogen kommer til å trives der da?

Jomfru Jahr *lytter mot døren til høire*

Ty! Det gikk i døren fra spisestuen! Det kommer nogen!

Evensen *driver med sitt*

Det er vel denna elendige kapellanen! Lat som De gjør no, jomfru! Ellers kunde han gjerne tru no gæli, når 'n finner oss to herinne aleine!

Jomfru Jahr

Hvad skulde han tro?

Evensen

Det er ikke godt å veta! Kapellanen ser no gæli alle steder, han!

^[6]*Sognepresten inn fra høire. Eldre, tykkfallen, hvitt hår, gullbriller. Han gir sig til å gå hastig frem og tilbake med hendene på ryggen. Ser ophisset ut. Da han får øie på Evensen og Jomfru Jahr stanser han.*

Sognepresten

Hvad er det dere gjør herinne? Har De ikke gjort istand kontoret ennu, jomfru Jahr?

Jomfru Jahr *forffamsset*

Jo, hr. pastor, nu er jeg akkurat ferdig!

Tar sakene sine og forsvinner ut til høire.

Sognepresten

Og De, Evensen, hadde ikke De et ærend til klokkeren?

Evensen

Jo, nå står jeg jo på farta, jo! – Vi kom bare til å diskutere litt, jomfrua og jeg. Det var et par teologiske spørsmål vi rauk uklare om.

Sognepresten

Denne evindelige «teologien» Deres! Kan De ikke ta Dere til no nyttig? Kommer De avgårde en gang?

Evensen

Nå rusler jeg! – Skal jeg se innom igjen, når jeg har vært hos klokkeren?

Sognepresten

Ja, selvfølgelig! *utålmodig, høit Adjø!*

17 Evensen rolig

Adjø da, pastor! Men De skulde ikke være herinne nå. Det er kalt her, og De veit De får ikke lov av frua Deres å bli dårlig!

Pusler ut til venstre. Man hører han drar ytterdøren godt igjen etter sig.

Sognepresten står litt og ser på døren. Så gir han sig til å gå hissig op og ned igjen. Nikker iltert og mumler. Stanser så plutselig og slår den flate neven hårdt i skrivepulten

Forstår De *det*, unge mann? Nå ja, så holder De munn!

Det er som han blir redd sin egen stemme, han skvetter til og ser sig om. Gir sig så til å gå igjen. Om en stund banker det varsomt på døren til høire. Sognepresten stanser. Går så på tærne bort og slukker lyset i taket, så bare bordlampen brenner. Legger sig så på sofaen og brer over sig et pledd som ligger der. «Sover.»

Prestefruen inn fra høire. Blir stående et øieblikk ved døren. Så går hun bort til sofaen

Kjære dig, hvorfor legger du dig til på dette kolde kontoret, Nordal! Du blir syk, vennen min!

Sognepresten svarer ikke. Snorker.

Prestefruen

Du sover ikke, Nordal, jeg hører da det! Du snorker aldri når du sover!

Sognepresten river pleddet av sig

Hvorfor kan du ikke la mig få ligge i fred? Jeg *vil* bli syk! Jeg vil *dø*, allerhelst! – Så er dere kvitt mig!

18 Prestefruen skruer lyset på igjen og setter sig ved fotenden på sofaen

Det har vært en scene mellom dig og Storm igjen, skjønner jeg. – At du aldri lærer å beherske dig, Nordal! En mann i *din* alder – og i din stilling!

Sognepresten farer op, hissig

Er jeg ikke behersket, sier du? Jeg som er det fredsommeligste menneske i verden! Jeg er ikke ubehersket fordi om jeg sier min mening klart og tydelig og går min vei og legger mig på min egen sofa i mitt eget kontor! *Går hastig op og ned.*

Prestefruen

Jeg trodde næsten jeg var trygg for dere idag. Men ikke før kommer jeg hjem, før jeg ser at Astrid sitter med røde øine, og at Storm vender ryggen til mig uten å svare da jeg spør etter dig!

Sognepresten stanser

Der kan du selv se hvor uforskammet han er!

Prestefruen

Ja, ja, tenk ikke mere på dette nu! Om *han* er ung og kanskje litt ufornuftig, så er da du så gammel og klok at du skulde late som ingenting! Og han vil nok lære å veie ordene sine herefter, hvis han har forløpet sig idag.

Sognepresten

Hvis, sier du! Tror du mig ikke? Tror du kanskje jeg går her og fryser for moro skyld?

[9] Prestefruen

Det er godt og varmt inne i hjørnestuen, og jeg skal sørge for at du skal få være alene der! – Kjære dig, Nordal, kan du ikke skrive på prekenen din i kveld, så du er fri om lørdagen? Det skulde være så deilig om *vi* også kunde ha en hyggelig lørdagskveld, som alle andre mennesker.

Sognepresten

Prekenen? *Nikker hånlig mot døren til høire* Det er han derinne som skal preke til høimesse om søndagen. Jeg er fri jeg – har bare aftensangen! Og den skal snart være ekspedert! – Det kommer så ingen allikevel! Går op og ⁿⁱ ned.

Prestefruen

Men hvordan er det du snakker, Nordal!

Sognepresten

Jeg snakker stygt, jeg vet det! Men hvorfor kan jeg ikke få være i fred? Jeg tar avskjed en vakker dag, jeg – så kan han overta altsammen!

Prestefruen

Det er næsten som jeg skulde høre den stygge munnen til Evensen! At du ikke skammer dig, Nordal! *Reiser sig* Jeg vil ikke høre paa dig lenger! Du bør visst helst være alene! *Går mot døren*

Sognepresten

Nei, gå ikke da, Laurentze! Jeg skal være ^[10] snild! – Men hvorfor spør du ikke om hvad vi – hvad han blev uvenner om da? Du vet jo ingenting!

Prestefruen

Å, jeg behøver sandelig ikke spørre! Dette teologiske kjeglet deres har jeg da

hørt så ofte!

Sognepresten

Det var ikke teologi denne gangen. Det var no *viktig*! Han tillot sig å kritisere min embedsførsel! Han insinuerte at jeg var slapp og likegyldig! Skulde jeg tåle slikt?

Prestefruen

Han har nok ikke ment det på den måten! Du vet han er litt klosset til å uttrykke sig. Men han er jo en ildsjel som går helt op i sitt vanskelige arbeide.

Sognepresten

Jeg liker ikke slike ildsjeler som maser bestandig, jeg! Kan han ikke ta det litt med ro da?

Prestefruen

Det hører ungdommen til det, Nordal! Slik har jo du også vært engang. Streng og begeistret. Jeg husker nok *den* tiden!

Sognepresten

Jeg har ikke opført mig på *den* måten, det vet du godt. Og om jeg var litt streng i begynnelsen, [11] var *det* no rart? Du husker jo selv hvordan det stod til her i menigheten, da jeg kom. Jeg *måtte* jo være streng, jeg. Men så sparte jeg ikke mig selv heller. Jeg var visst aller strengest mot mig selv!

Prestefruen *henkastet*

Mot mig også, kanskje.

Sognepresten *stanser foran henne*

Hvad er det du sier? Var jeg streng mot dig?

Prestefruen

Nei, kjære dig, jeg mente det ikke, jeg har glemt det!

Sognepresten

Langtifra, du har ikke glemt det! Ikke jeg heller, forresten! Jeg husker nok hvordan du ofte gråt og beklaget dig og sa at jeg var hensynsløs.

Prestefruen

Det er jo så lenge siden, alt dette!

Sognepresten

Jeg ga bort alt for meget til de fattige, sa du, husker du *det* du! Jeg tenkte ikke på fremtiden og hjemmet og barna! Jeg måtte huske på at prestene alltid fikk så mange barn, sa du! Vi måtte legge no til side så vi kunde koste dem frem i verden!

[12] Prestefruen

Ja, men *det* var da vel ikke galt, kjære dig?

Sognepresten

Var det ikke galt? Hvor blev det av alle de barna da, må jeg spørre om? De kom jo ikke! Vi fikk jo bare et eneste ett, efter mange – nåh! Og det var en pike!

Prestefruen

Nordal!

Sognepresten *går frem og tilbake*

Prestefruen *om litt. Avledende*

Det var altså ved bordet dere begynte, da?

Sognepresten *mutt*

Ja. Det var forresten en dårlig middag. Steken var brent. Hvorfor kunde du ikke være hjemme og passe på?

Prestefruen

Jeg var i sykebesøk, vet du! Var det steken som gjorde ham i så dårlig humør?

Sognepresten

Ham? Tror du *han* la merke til steken da, han som bare spiser fordi han må ha ⁿ² mat!

Prestefruen

Men hvem var det *da* som begynte?

[13] Sognepresten

Det var Tine som begynte. Hun kom inn og fortalte at det stod nogen og banket på entrédøren. – Hvis det er nogen som vil tale med presten, så si at kontortiden er fra ti til tolv! sa jeg. – Ja vel! sa Tine, og så gikk hun ut, men så kom hun inn igjen. – Det er en pike som vil tale med sognepresten om en barnedåp! sa hun. – Ja, men jeg sitter jo og spiser! sa jeg. – Men da var det at *han* la sig uti!

Prestefruen

Storm?

Sognepresten

Storm ja, min kapellan, min undergivne! – Si mig, ser det ut til å være en gift kone eller er det bare en pike? spurte han. – Det ser ut til å være en pike! sa Tine, stakkar, hun blev rent rød, hun. – Vel, jeg skal tale med henne! sa han, og så reiste han sig fra bordet og gikk ut til henne! Hva skal en si til en slik opførsel?

Prestefruen

Han vilde spare dig for arbeidet, skjønner du!

Sognepresten

Jo, mange takk! Nei, han vilde *skjenne*, vilde han. Det var det som var grunnen.

Prestefruen

Storm undlater aldri å gjøre sin plikt, ved du. Selv om den kan være ubehagelig for ham selv.

[14] Sognepresten

Ubehagelig? Han *liker* å refse ulykkelige mennesker, han! Han er grusom, er han!

Prestefruen

Men tror du ikke at *du* er litt for overbærende? Du har jo aldri et bebreidende ord til pikene, du! Og det er tilfeller hvor det *kunde* trenges!

Sognepresten

Hvad kan det nytte at jeg skjenner og formaner, når piken allerede står der med barnet på armen? Ordene mine har da ikke tilbakevirkende kraft!

Prestefruen

Hvordan du snakker, Nordal!

Sognepresten

Jeg taler til dem *før* de går ut i livet jeg. Og vil de ikke leve etter det, får det bli deres egen sak.

Prestefruen

Storms pliktfølelse stanser altså ikke der!

Sognepresten

Den stanser *ikke*, den, den springer lypske! Som nu med denne stakkars piken! Forlangte han ikke at hun skulde komme igjen én gang til idag! Og at hun skulde ta med sig kjæresten!

Prestefruen

Kjæresten?

[15] Sognepresten

Ja, eller barnefaren da! I dette tilfelle kommer det ut på ett.

Prestefruen

Sa han virkelig at hun skulde ta med sig sin forlovede?

Sognepresten

Forlovede? Å nei, han snakket nok ikke så pent! – Gå hjem og hent Deres *elsker!* sa han. Jeg vil tale alvorlig med ham!

Prestefruen

Du skal ikke tenke mere på dette! Kom nu med inn og få kaffe!

Sognepresten *sta*

Nei, hører du! Jeg vil bli her!

Prestefruen

Men hvis nu disse menneskene skulde komme! Du vil bare bli nervøs og ophisset.

Det banker på døren til høire.

Sognepresten *lavt*

Stille! Der er han! Du ber ham ikke komme inn!

Prestefruen *hviskende*

Nei!

Det banker igjen.

Prestefruen *uvilkårlig. Høit*

Værsågod! *Tar sig i det, ser skremt på sognepresten.*

[16] *Res. kapellan Storm inn fra høire. Yngre mann med et skarpt energisk ansikt. – Han går et par skritt frem. Ser uvisst fra sognepresten til prestefruen.*

Prestefruen

Ja, så går jeg inn og steller til kaffen jeg, Nordal! *Ut til høire.*

Kapellanen står litt. Går så bort til sognepresten med fremrakt hånd

Kjære svigerfar!

Sognepresten

Stopp! Ingen talemåter! La oss være naturlige mennesker. Vi står ikke på prekestolen nu!

Kapellanen

Jeg forstår ikke –

Sognepresten

De er prest bestandig, De! Er aldri annet enn prest! Har aldri tid til å være litt menneske. Men jeg skal si Dem at det er anstrengende å være prest! Det leter på! En trenger å kaste masken en gang i mellom! – Om forladelse: Jeg mente at en trenger litt hvile!

Kapellanen

La oss heller tale om det vi begge tenker på. – Jeg innrømmer at jeg var litt streng mot den piken i sted, og jeg var kanskje litt – ja litt brå mot Dem også. Det var selvfølgelig ikke meningen. Jeg håper De tilgir mig!

[17] Sognepresten

Slikt tilgives ikke!

Kapellanen

Astrid og jeg har talt om saken. Og hun –

Sognepresten

Min datter holdt vel med *Dem*, hun! Det gjør hun jo bestandig siden dere blev forlovet.

Kapellanen

Astrid sa at *De* hadde rett!

Sognepresten

Sa hun det? At jeg hadde rett? Og så skulde jeg tilgi? Aldri i verden!

Kapellanen

Astrid sa at jeg skulde be *Dem* om å motta de to som kommer hit om en liten stund.

Sognepresten

Piken og hennes – «elsker», mener De?

Kapellanen *ser ned. Om litt*

Vilde De gjøre meg den tjenesten? For Astrids skyld?

Sognepresten

Nei, det kan De forlate Dem på at jeg ikke vil! De har selv rotet Dem op i vanskelighetene, ^[18]De får også selv redde Dem ut igjen! God fornøielse! Nu går jeg inn til kaffen!

Bukker til kapellanen og går inn til høire.

Kapellanen *står og ser alvorlig efter ham. Så går han bort til vinduet og stirrer ut*

Astrid *stilt inn fra høire. Lister sig bort til kapellanen*

Idar!

Kapellanen *svarer ikke.*

Astrid *tar¹³ ham i armen*

Hvordan gikk det? Vilde far ta imot dem?

Kapellanen *mutt*

Nei!

Astrid

Dere blev ikke venner igjen?

Kapellanen *går fra vinduet*

Nei. Han var full av hån som vanlig. Prøvde bare å såre mig.

Astrid

Denne skrekkelige uenigheten deres, bestandig! Kunde du ikke prøve på å bøie dig litt efter far, Idar?

Kapellanen

Bøie mig? Var det ikke det jeg var villig til for et øieblikk siden?

^[19]**Astrid**

Du *forstår* ikke far, Idar! Han har en egen uvorren måte å uttrykke sig på, jeg *vet* det! Vi steiler mangen en gang, både mor og jeg. Men han *mener* det ikke slik. Du skulde bare vite hvor god og barnslig han er, i grunnen! Jeg er sikker på at han alt angrer sig! – At dere ikke kan være venner! Dere mener det jo så godt

begge to, dere bruker bare forskjellige ord!

Kapellanen

Det var et fingerpek dette, at han ikke vilde tilgi! Bøie mig? Hvorfor skulde jeg bøie mig når det er jeg som har rett?

Astrid

For *min* skyld da, Idar!

Kapellanen

Kjære dig, Astrid, du må ikke prøve å friste mig. Jeg vil ikke legge bånd på dig. Du kan selv velge hvem du vil følge: Ham eller mig!

Astrid

Men kan jeg da ikke få lov til å beholde dere begge to?

Kapellanen

Nei. Nu må det bli slik at enten får du holde dig til ham. Eller til mig!

[20] Astrid

Du krever så meget, Idar! – Jeg er jo vokset op her i denne gamle prestegården. Jeg har fulgt far og mor til kirken hver søndag, fra jeg blev så stor at jeg kunde sitte stille. Jeg har vært med dem på besøk omkring i husene. Jeg har lekt i gatene her, jeg har funnet venner overalt. Gode barndomsvenner. Porten stod alltid åpen for dem, de stormet inn i haven vår om sommeren, de frydet sig her, de hjalp oss med å høste trærne, de var snilde og hjelpsomme på alle måter. Og nu, efter at jeg er blitt voksen, alle nikker til mig, alle smiler, jeg kan gå hvor jeg vil, jeg er hjemme! Jeg trodde alt var godt og vakkert her, far sa det og mor sa det, vi takket Gud for at vi fikk leve sammen med disse strevsomme, fordringsløse menneskene.

Kapellanen

Og du tror fremdeles at alt står så godt til?

Astrid

Jeg vet ikke hvad jeg skal tro. Jeg visste ikke at det var så meget stygt her, før du gjorde mig opmerksom på det.

Kapellanen

Jeg skulde ikke ha vist dig dette stygge, mener du? Jeg burde kanskje ikke ha sett det selv, heller?

[21] Astrid

Men kjære dig, hvad er det da du har *sett*, Idar?

Kapellanen

– Det er nu to år siden jeg begynte mitt arbeide her i menigheten. Engstelig og usikker var jeg da kom, jeg hadde jo aldri virket mellom bymennesker før. Men hvad jeg fikk *opleve*, Astrid! Hvad jeg fikk rede på! Det var dage da jeg syntes det var umulig å holde ut her. Jeg snappet etter ren luft!

Astrid

Ja, men hvad var det egentlig du *så*, Idar? – Så du no mere enn at livet arter sig litt anderledes her i storbyen enn oppe i fjellbygden der du kom fra? Du taler alltid om «avgrunnen» du, du kaller bestandig menneskene heromkring for «avgrunnens folk», men hvad er det da *i veien* med dem, kan du ikke fortelle *mig* det?

Kapellanen

Det er ikke sagt med ett ord! – Forresten er det ingen her som forstår mig!

Astrid

Jo, Idar! Vi forstod allesammen at du led og var ulykkelig i første, og vi prøvde jo å hjelpe dig og gjøre det hyggelig for dig!

[22] Kapellanen

Hyggelig! Ja, nettop, der har vi det! Hyggelig må man endelig ha det! Her går dere og trives og koser dere og er blide og fornøide. Din far rusler gjennom gatene med lune, gemytlige blink i øienkrokene, han sitter ved sin pult og ekspederer «kundene» som en annen jovial gammel kjøpmann.

Astrid

Men du selv, Idar?

Kapellanen

Ja, det er det som er det motbydelige! Jeg har selv gitt altfor meget efter for denne lumre stuehyggen. Men nu *vil* jeg ikke lenger! Nu går jeg!

Astrid

Går du? Hvor går du hen?

Kapellanen

Jeg går ut til dem! Ned til dem!

Astrid

Du vil hjelpe dem? Og trøste dem?

Kapellanen

Jeg vil hjelpe dem ja! Men ikke tukle med dem og «trøste» dem. Ikke ødelegge det vesle som er igjen av dem. Jeg vil refse dem! Skremme dem! Straffe dem! Det er *tukt* de skal ha.

^[23] **Astrid**

Bare tukt?

Kapellanen

Ja. Denne snufsende medlidenheten duer iallfall ikke!

Astrid

Men om du prøvde med litt kjærighet?

Kapellanen

Kjærighet er ikke det samme som smilende likegladhet! – Å, det er mangt å rydde op i her! Det ligger meget arbeide og venter – på en mann!

Det banker på kontordøren til venstre. Sterkt og bestemt.

Astrid

Jeg hører nogen på venteværelset! Nu kommer de! – Kjære, vær nu ikke så streng, Idar! Husk på de er da mennesker de også, som du og jeg!

Kapellanen

Du må gå inn i stuen, Astrid! Eller helst inn på ditt eget værelse! Jeg liker ikke å stå her med den følelsen at du hører alt det jeg kan komme til å si!

Det banker igjen. Hårdere.

Astrid

Men tenk om han er drukken! Og brutal! – Jeg vil sitte herinne i stuen ved siden av, Idar! ^[24] Jeg skal *ikke* lytte! Jeg setter mig ved pianoet! Du skal høre mig hele tiden!

Kapellanen

Ja, ja, gjør som du vil! Men spill ikke så høit at du forstyrer oss!

Astrid *inn til høire*

Det banker atter hårdt på døren.

Kapellanen

Kom!

Under det følgende hører man dempet musikk fra pianoet i værelset til høire.

Dobbelt-Petra inn fra venstre. Hun er en pike på 35–38 år, bred og tung. Glattkjemmet hår. Har et grått sjal over akslene. Under sjalet bluse og skjørt og blåforklæ. – Hun virker renslig og frisk.

Dobbelt-Petra

Godaften!

Kapellanen

Godaften! Hvem er De, hvad vil De?

Dobbelt-Petra

Jeg heter Petra!

Kapellanen

Petra? – De heter vel mere?

Dobbelt-Petra

Jada, jeg heter mye mere! – Da jeg kom hit til byen for tyve år siden, da kalte dom mig for «Petra, perlen fra Smålenene». Dom syntes visst ^[25] jeg var pen. Men nå kaller dom mig bare for Dobbelt-Petra. Det kommer av tykkelsen.

Kapellanen

Fatt Dem i korthet! Jeg har liten tid, jeg venter nogen!

Dobbelt-Petra

Er sjefen tilstede? Presten sjøl?

Kapellanen

Nei. – Er det ikke noget jeg kan hjelpe Dem med?

Dobbelt-Petra

Jeg vilde nå helst snakke med 'n sjøl. – Men, De kan vel kanskje greie det De óg! – Først så gjelder det nå en barnedåp!

Kapellanen *kvass*

Barnedåp? – Si mig, er De gift?

Dobbelt-Petra

Å nei, var det likt sig det da!

Kapellanen

Jeg synes De snakket om barnedåp?

Dobbelt-Petra

Ja. Jeg gjorde nok det! Men det var ikke *min* unge som skulde døpes! For ikke har jeg non unge, og ikke venter jeg non heller! Stopp litt! Bank i bordet! *Knakker i pulten.*

[26] Kapellanen

De får komme igjen i morgen – i kontortiden. Jeg hører nogen i venteværelset, det er visst dem jeg venter!

Dobbelt-Petra

Det er følget mitt som er derute! Det er bakjenta mi. Og 'n Harald.

Kapellanen

Jeg forstår ikke hvad De sier! *Bakjenta?* Snakk tydelig!

Dobbelt-Petra

Bakjenta ja! Vi står ved den samma spinnstolen. *Jeg* er forjente, *hu* er bakjente. Er ikke det tydelig, det da? – Forresten så heter hu Alvilde. Hu var her i eften. Men nå har hu tatt med sig 'n Harald. For De sa jo at hu skulde gå hjem etter 'n!

Kapellanen

Nå er det dem! Hvorfor kommer de ikke inn?

Dobbelt-Petra

Nei, jeg tenkte det var tryggest å gå føre – dersom vi ikke skulde treffe gamlepresten sjøl. For jeg har hørt at De skal være så sinna. Og så vilde jeg be Dere være litt moderat med dom. Det er så leit å tenke på at dom skal få skrubb. Det er sånne snilde, gode mennesker!

[27] Kapellanen

De kjenner dem godt, De da?

Dobbelt-Petra

Jeg ja? Jeg kjenner 'a Alvilde bedre enn jeg kjenner mi eia søster jeg – for jeg har inga. Vi går på den samma fabrikk, og vi bor i den samma leiligheta, så vi er sammen natt og dag! Jeg tør si at jeg er næsten som ei mor for 'a, og det trenger hu til, kroken, for hu har ingen foreldre til å passe på sig. Og jeg våker

over 'a seint og tidlig, så hu ikke skal komma bort i no gæli.

Kapellanen

Og allikevel var hun her og bad om dåp for sitt uekte barn?

Dobbelt-Petra

Ja, kan Dere begripe åssen det er gått til med den ungen? Det er som dom sier: Det er mye rart i naturen som en ikke skjønner! Men jeg synes nå forresten ikke at det gjør no større. Det er jo bare 'n Harald, barndomskameraten hennes! Hadde det vært en fremmen mann, så! Men detta kan da ikke væra stort å snakke om!

Kapellanen

Si mig, hvor bor han hen, denne «barndomskameraten» da?

[28] Dobbelt-Petra drar på det

Ja, han bor ikke noen steder nå, akkurat. Han har vel ingenting å betale hus med!

Kapellanen

Arbeider han ikke da? Eller er han syk?

Dobbelt-Petra

Han er hanglete, ja. Det er nervene. Han er så sår, stakkar. Han tåler ikke at folk ser på'n. Han vil helst sitte borti en krok og gråte.

Kapellanen

Han bor antagelig hos denne – barndomskameraten sin nu da?

Dobbelt-Petra

Ja, på en måte. – Det er nå ellers *jeg* som *bor* da, og betaler husleia. Så leier hu Alvilde av mig. Og så får'n Harald likesom lov til å bo attpå, han da!

Kapellanen skarpt

Og De sier at De våker over henne?

Musikken i sideværelset holder op.

Dobbelt-Petra

Ja, det gjør jeg da vel! Hu går aldri noen steder hu, uten at hu sier fra.

Kapellanen

Jeg skal snakke nærmere med Dem senere! Be de andre komme inn!

[29] Dobbelt-Petra

Velsigne Dere, pastor, vær endelig forsiktig med 'n Harald og snakk ikke hardt til 'n! Og si ikke no stygt, for det tåler'n ikke! Han er så uskyldig, den gutten! *Går mot døren til venstre. Åpner og stikker hodet ut* Alvilde! Harald! Jeg skulde be dere komma inn! Bare kom nå! Det er ikke falig!

Kapellanen *finner en protokoll fra hyllen og slår den op. Setter sig ved skrivepulten.*

Alvilde og Harald stilt inn fra venstre. Alvilde kommer først. Hun er i 22-års alderen. Nett og pen. Hun har sjal og hvitt, rent forklæ. Harald holder sig bak henne. Han har tatt hatten av utenfor døren. Stive tøy og slips, vannkjemmet hår med «sveis». Klærne temmelig brukt, men rene og pressede. Han ser svært genert ut, det er lett å se at han ønsker sig langt vekk.

Kapellanen

Sitt ned!

Dobbelt-Petra setter sig ned på en stol ved døren, de to andre ved siden av hverandre et stykke unda. Harald ser i gulvet, Alvilde gløtter på ham en gang i mellom og dytter diskret til ham med albuen for å stramme ham op.

Kapellanen later som han skriver i protokollen, men han bruker øinene godt og studerer ansiktene på de to unge. Så kommer han til å tenke på noget, han lytter et øieblikk mot værelset til høire, hvor det nu er stille. Så reiser han sig og går raskt inn til høire og lukker døren efter sig.

Alvilde *lavt*

Stram dig op, Harald! Du sitter jo som du er avdømt med livet!

Dobbelt-Petra

Op med nesa, gutt! Han kan ikke bite a' av dig!

[30] Harald

Å jeg er så nervøs! Bare detta var væl over! Nei, hit skal nå ingen få narra mig flere ganger!

Alvilde

Ti still med dig! Nå kommer'n!

Kapellanen inn fra høire. I sideværelset hører man nu pianoet igjen.

Kapellanen *setter sig ved bordet. Til Harald*

De er denne pikes forlovede?

Harald *skvetter til*

Joda, jo takk, hu –

Kapellanen

Og De er far til hennes barn?

Harald ser fortvilet på Dobbelt-Petra som nikker opmuntrende

Ja. – Vi er barndomskamerater!

Kapellanen

Dere bor sammen?

Harald

Ja, vi bor hos 'a Petra.

Kapellanen

De synes dette er riktig?

Harald

Nei. Men å skal vi gjøre da? Det er jo ikke hus å få! Vi kan da ikke ligge på gata heller, ^[31]med den vesle ungen.

Drar frem lommeørklædet og vil holde det op til øinene, men Alvilde river det fra ham og gjemmer det.

Kapellanen

Si mig – De skulde jo være et kristent menneske?

Harald

Joda, jeg er da konfirmert.

Kapellanen

De vet nok at De ikke har *rett* til å bo sammen med Deres forlovede, før De er gift med henne!

Harald

Men å skal jeg bo hen, da? Jeg tør ikke væra aleine. Jeg er så nervøs!

Kapellanen

De angreer ikke Deres feiltrin, skjønner jeg!

Harald

Jo, jeg angreer natt og lyse dag! – Han skriker så fælt! Det er aldri ei rolig stønn!

Kapellanen

Hvorfor gifter De Dem ikke? Og kommer ut av denne styggedommen?

Harald

Jeg kan ikke gifte mig akkurat nå! Jeg må vente til jeg blir sterk så jeg kan arbeide.

Kapellanen *farer op*

Men *barn* kan De få! *Det* føler De Dem sterk nok til?

Harald

Ja takk!

Kapellanen

Dette vil jeg ikke vite av! Vi skal ikke ha noget av denslags råttenskap her i menigheten. De har å gifte Dem med Deres kjæreste snarest mulig! Og De har å flytte fra henne og bo for Dem selv, inntil dere har rett til å bo sammen som ektefolk! De forstår?

Harald

Ja.

Kapellanen *til Alvilde*

De også? At dette *skal* være slutt!

Alvilde

Vi *kan* ikke gifte vors nå. Vi er ikke forberedt på det!

Kapellanen

Er ikke *dere* forberedt?

Alvilde

Nei, vi er ikke det. – Jeg har alltid hatt det på det at jeg vil ha et *pent* bröllop. For jeg er av skikkelige folk. Og jeg vil ikke føre skam over familien. *Pent* vil jeg ha det, og *orntlig*! ^[33] Men det har jeg ikke råd til ennå. Og derfor vil vi vente!

Kapellanen

Men *barnet* da! Føler De ikke *det* som skam? Skjøenner De ikke at Deres skjensel går ut over det uskyldige barnet?

Alvilde

Den vesle lir inga nød. Han har det som en prins.

Kapellanen

Men *vil* dere da ikke forstå? Er dere uten alt begrep om moral og anstendighet? *Behersker sig*. *Til Harald* Hør nu her! *De* er visst ingen hård mann,

De har visst feilet mere av skrøpeligheit enn av ondskap. Skal ikke vi to nu bli enige om å begynne et nytt liv?

Harald

Vi to?

Kapellanen

Jeg mener selvfølgelig *Dem!* De skal begynne et nytt liv! Kom med hånden Deres, unge mann! Nu lover De mig at De flytter, ikke sant? De flytter i morgen den dag!

Harald

Jeg har ikke no sted å fløtta hen!

[34] Kapellanen

Å De har vel en slektning De kan bo hos så lenge! Og så tar De Dem sammen. Og lever sundt og fornuftig, så De blir sterk og kan arbeide. Og så gifter De Dem – med Deres barns mor!

Alvilde *skotter alt i ett engstelig bort på Harald.*

Musikken i sideværelset holder nu op igjen.

Harald *ser ned*

De hørte å hu Alvilde sa! Hu vilde ha et pent bröllop! Og det har hu ikke råd til nå!

Kapellanen

Men brylluppet er da ikke hovedsaken, menneske!

Harald

Nei, det er det hu mener, hu Alvilde óg. Derfor så synes hu ikke det haster.

Kapellanen *utålmodig frem og tilbake et par ganger. Stanser foran Harald*

De har et sted De kan få bo? Ikke sant?

Harald

Jeg har ei tante! Men hu er ikke no snild! Og hu tåler ikke ungeskrik!

Kapellanen

Ungeskrik?

[35] Harald

Og hu Alvilde liker sig ikke der. Så vi kan ikke fløtta dit!

Kapellanen ser på ham. Gjør et par slag bortover gulvet. Stanser og ser på ham igjen

Synes De De er morsom?

Harald *opgitt*

Å nei. Det er nok alt annet enn morosamt å være mig nå!

Kapellanen bort til bordet. Finner frem noen papirer, leverer etpar til Harald. Kort og avgjort

Vær så god, her er to skjemaer – ett for dere hver! Disse fyller dere ut og sender tilbake hit snarest mulig. Så lyser vi til ekteskap for dere i kirken første gang neste søndag!

Anser alt for avgjort. Går bort og setter sig i stolen bak skrivepulten.

Alvilde *farer op*

Nei! Jeg vil ikke! De får ikke lov!

Kapellanen *reiser sig*

Hvad skal dette bety?

Alvilde

Jeg vil ikke gifte mig! Jeg vil ikke! Ikke ennå!

Harald *prøver å berolige henne*

Så da, Alvilde! Ta det med ro nå da! Det gjorde jo ingenting om vi gifta vors! Vi kan da være like gode venner for det!

Alvilde

Legg fra dig de sedlene, Harald! Hører du!

Dobbelt-Petra *reiser sig*

Men kjære dig, åssen er det du tar på veien da, Alvilde! Du får da bruke vett!

Alvilde *bort til henne*

Hjelp mig, Petra!

Harald *etter. Til Petra*

Presten vil at vi skal gifte vors og fløtta fra hverandre!

Alvilde

Han vil lyse for vors i kjerka neste søndag! Men jeg vil ikke! Jeg vil ikke!

Dobbelt-Petra

Er det no å tute for det da? Du kan da begripe at presten ikke kan tvinge dere!

Bare gå nå! Jeg skal snakke med presten, jeg!

Alvilde *gråtende ut.*

Harald *går på tærne bort til skrivepulten og legger skjemaene fra sig. Bukker og går etter Alvilde.*

Kapellanen *har under det siste stått bak skrivepulten og stirret. Sint. Til Dobbelt-Petra*

Hvorfor går ikke De også?

[37] Dobbelt-Petra

Det har ingen bråhast med mig! Jeg er forresten ikke ferdig ennå!

Kapellanen

Så kom frem med det De har å si! Vær litt snar, er De snild!

Dobbelt-Petra

Jeg vilde bare be presten om å stryke navnet mitt tur kjerkebøkene!

Kapellanen *steiler*

Hvad behager?

Dobbelt-Petra *fast*

Jeg vil skrive mig ut av statskjerka!

Kapellanen

Skrive Dem ut? Av statskirken? Hvad skal dette bety?

Dobbelt-Petra

Jeg er blitt reliøs! Derfor vil jeg ikke stå der lenger!

Kapellanen *gir sig på vandring op og ned. Finner ikke ord. Om en stund stanser han*

De har altså tenkt å bli fullstendig hedning?

Dobbelt-Petra

Ikke riktig. Derfor har jeg tenkt å skrive mig ut mens det er litt kristendom igjen i mig!

[38] Kapellanen

De får henvende Dem til sognepresten – i kontortiden! – Skrive Dem ut av statskirken? Jeg har aldri hørt så galt! Det er jo bare til å le av!

Dobbelt-Petra

Å, pastoren skal ikke flire av mig! Det kan hende det blir leit nok for Dere, dersom De ikke tar skjea i ei anna hand. Det er ikke bare mig det gjelder. Folk er lei av kjeften Deres. Dom vil ha husefred!

Kapellanen

Jeg fatter virkelig ingenting av det hele! – Ut av statskirken?

Dobbelt-Petra

Ja nå kan presten ha no å studere på ei stønn! Og *jeg* kan nok komma igjen – i kontortia! Adjø! *Ut til venstre.*

Kapellanen ser efter henne. Går bort til pulten og slår protokollen igjen. Står og ser frem for sig.

Astrid stilt inn fra høire

Er de gått?

Kapellanen stirrer ut i været

Hørte du det, Astrid! Det redselsfulle? Røstene fra avgrunnen!

Astrid

Fra avgrunnen?

[39] Kapellanen

Først de to unge! De forstod ikke engang at de hadde gjort noget galt! De følte sig som skikkelige mennesker! De så ikke sin egen skjensel! De angret ikke sitt lastefulle liv av andre grunne enn at det vesle barnet forstyrret dem om natten. Og hun, den eldre! Hun vilde ut av statskirken! Hun vilde ut i det ytterste mørke! Er det ikke forferdelig?

Astrid

Å, jeg synes ikke det er så forferdelig, jeg! Jeg hørte nok at du vilde true de to til å gifte sig! Men du kan da vel ikke fortenke dem i at de selv vil bestemme bryllupsdagen! Og hun, som vilde skrive sig ut, spurte du henne *hvorfor*?

Kapellanen

Spurte? Nei!

Astrid

Men kjære dig, kan du da ikke tenke dig at disse menneskene kan ha gode grunne til å handle som de gjør? Grunne som ikke *vi* kjenner?

Kapellanen

Jeg vil ikke nedlate mig til å spørre om grunne for slik ukristelig handlemåte!

Astrid

Du bare befaler! Så og så skal dere gjøre! Ikke sant?

[40] Kapellanen

Herefter *skal* jeg bare befale! Tvinge dem, skal jeg!

Astrid *hårdt*

Tvinge, og refse, og skremme, og straffe, og tukte! Synes du ikke *det* høres svært kristelig ut?

Kapellanen *ser på henne. Forundret*

Men Astrid, hvordan er det du snakker? Jeg forstår dig virkelig ikke!

Astrid

Hvem er det du egentlig *forstår*, Idar? Ikke far. Ikke mig. Ikke nogen av menneskene her! Og du prøver heller ikke på å lete dig frem til hjertet på nogen av oss. Det er bare én ting du leter etter – men den tingen vil du aldri finne!

Kapellanen

Hvad mener du, Astrid?

Alvilde

Jeg mener det du kaller for «avgrunnen». Og «avgrunnens folk». Du vil ikke finne dem, sier jeg. For de eksisterer ikke! *Fort ut til høire.*

Kapellanen *ser etter henne. Går så bort til vinduet og stirrer ut*

Man hører nogen mumle ved sig selv utenfor, og Evensen kommer inn fra venstre.

[41] Evensen *ser ikke kapellanen med det samme. Da han får øie på protokollen på skrivepulten, går han bort og skal sette den i hyllen. Brummer*

Fankern til roteri også! Nå ligger denna fordømte protokollen her og slenger igjen, og jeg som tydelig huser at jeg satte 'n i hylla før jeg gikk! *Får se kapellanen som står urørlig, og blir stående stiv. Så snur han og går på tærne mot døren og vil luske sig ut samme veien han kom.*

Kapellanen *uten å snu sig*

Evensen!

Evensen *ved døren. Utrygg*

Javel, hr. pastor, men jeg må nok gå ut, jeg har visst glømt no!

Kapellanen *snur sig, går et par skritt fremover, stanser*

Kjenner De en – et kvinnemenneske som man kaller for Dobbelt-Petra?

Evensen

Jøsses, jo da! Jeg har nettop snakka med 'a. Jeg traff både henne og 'n Harald og 'a Alvilde nedi gata her, og dom fortalte mig altsammen! – Det er ei real jente, hu Dobbelt-Petra! Det er en gammal kunde! Jeg synes det er leit hvis hu skal slutte her!

Kapellanen

Vet De hvor hun bor?

Evensen

Jeg ja? Jo! Jeg har vært hos 'a Petra mange ^[42] ganger jeg. Med varer! – skal jeg følge Dere dit ned?

Kapellanen

Å takk! Det haster ikke! Kanskje jeg kan få bruk for Dem en gang senere! vil gå mot høire, men døren går op før han når den, og sognepresten kommer inn.

Kapellanen *stanser. Blir stående med hendene på ryggen. Ser rett frem.*

Sognepresten *ser litt forlegen ut. Går et par slag frem og tilbake. Stanser så foran kapellanen. Rekker ut hånden til forsoning, men får ikke frem et ord.*

Kapellanen *later som han ikke ser hånden. Bukker stivt for sognepresten. Inn til høire.*

Sognepresten *ser efter ham. Rister på hodet. Gir sig så til å gå frem og tilbake igjen. Mumler for sig selv.*

Nei, nei^[44]! – Nei, nei! Når han ikke vil så!

Evensen *som står ved døren til venstre*

Han er stri!

Sognepresten *stanser*

Hvad behager? Hvad sier De, Evensen? –

Evensen

Jeg sier at kapellanen er stri! – Har De hørt at han vilde true'n Harald og 'a Alvilde til å gifte sig? Enda så skikkelige folk som *dom* er!

^[43] **Sognepresten**

Harald og Alvilde, hvem er det?

Evensen

Det er dom som var her nå for ei stønn siden, vel! Jeg møtte dom nede på hjørnet, dom fortalte det sjøl. Dom kom hit op og visste ikke no gæli av, dom! Det var bare en barnedåp om å gjøra. – Og så vilde 'n apsolutt at dom skulde gifte sig!

Sognepresten *bråstanser, ser sint ut, men tenker sig om, nikker*

Det var det eneste riktige! Kapellanen gjorde bare sin plikt! – De er så god at De ikke blander Dem op i ting som ikke vedkommer Dem!

Evensen

Nei, nei, det kan væra det samma for mig! – Men har sognepresten hørt at hu Dobbelt-Petra vil skrive sig ut tur kjerka da? Men det er kanskje det eneste riktige, det au?

Sognepresten

Evensen!

Evensen

Ja, *jeg* har ikke no med det! Men bare det ikke betyr no gæli! Det er det *jeg* gruer for! Tenk om det skulde bryte løs en vekkelse igjen!

Sognepresten

En vekkelse, sier De, Evensen? Har De hørt no?

[44] Evensen

Nei, men det er bestandig et dårlig tegn når folk begynner å skrive sig ut! Det er jo soleklart det, at når folk blir vakte, så går dom til sektene! For det er jo der dom vanker, de troende!

Sognepresten *halvt i distraksjon*

Vi får håpe det ikke er så mange av dem, Evensen!

Evensen

Nei, det var å ønske! For neimen om det er no hyggelig! Det er slikt mas og kjas med slike vekkelse, at en blir reint utkjørt! Offer kan ikke folk ta det med ro, da! Dom kommer da tidsnok til himmels!

Sognepresten *snur sig mot Evensen og vil bite ham av, men i det samme kommer*

Kapellanen *fra høire. Han har frakk og hatt og stakk. Går mot utgangen til*

venstre.

Sognepresten *etter ham*

De, Storm!

Kapellanen *stanser*

Javel!

Sognepresten

Skal De ut nu, på denne tiden?

Kapellanen *kort*

Ja!

[45] **Sognepresten**

Men kjære Dem – har det vært noget bud her? Er nogen syke?

Kapellanen *høit og sterkt*

Ja! Jeg har fått bud! Fra syke! Og nu går jeg for å vekke dem til nytt liv!

Sognepresten

Hvor går De hen?

Kapellanen

Dit hvor røstene kaller på mig! Jeg går til avgrunnens folk! *Ut til venstre.*

Sognepresten *ser etter ham*

Avgrunnens folk?

Evensen

Da må han jagu gå langt! For de folkene bor visst ikke her på denna sia elva!

Teppet.

ANDEN AKT

Stuen hos Dobbelt-Petra. Til venstre dør til Alvildes kammers. En seng med hvitt teppe over i venstre bakgrunn. Rundt bord med teppe, og gyngestol og pinnestoler.

Bromidfotografier og oljetrykk på veggene, gipsfigurer på kommoden, bibelsteder i sølvskrift på røde pappskilt over sengen. En gitar med perlebrodert bånd henger mellom vinduene, som er på veggen til høire. I bakgrunnen åpen dør til kjøkkenet og trappen. Foran sengen en vugge med et sovende halvtårsgammelt barn i.

Stuen er tarvelig møblert, men koselig. Man kan se at det er et renslig ordensmenneske som bor her.

Det er en vinterkveld før jul. En måneds tid etter første akt.

Harald går og steller i stuen. Legger et hvitt håndklæ over bordteppet til duk, er ute i kjøkkenet etter kopper etc. som han setter på bordet. Går bort til kakkelovnen og ser etter om det er varme. Fyller i fra koksboxen. Han er i skjorte-ermene med et blå-forklæ på sig. Går varsomt og stilt, en gang i mellom skotter han bort til vuggen, ja et par ganger bøier han sig over den og smiler. Tar så til å stelle igjen.

Det ringer ute i kjøkkenet.

Harald skvetter til og ser bort på vuggen. Nei, barnet sover. Så går han stilt ut i bakgrunnen. Om litt hører man stemmer ute i kjøkkenet.

Harald i kjøkkenet, tyssende, halvhøit

Nei, hører du! Du får ikke komma inn! Det er ingen hjemme!

En stemme

Bare ikke bry dig du! Fløtt dig, sier jeg! Du stenger ikke mig ute!

^[47] **Harald** inn fra bakgrunnen. Ser fortvilet ut. Titter ned i vuggen. Går frem og tilbake

Nei å nei at *han* skulde komma igjen! Å, jeg er så nervøs!

Hans «Gjøken» inn fra bakgrunnen. Han er sjømann, har slengbukser og stikklokker, mørkeblå genser under trøien, kulørt silketørklæ rundt halsen, sixpence-lue. Han blir stående ved døren. Ser sig om. Litt slapp. Er ikke helt edru.

Gjøken

Ja, du har vel ikke venta å se *mig* igjen, du Harald? Ettersom du har slått dig til *her*! Du har vel trudd det samma du, som alle andre, at jeg gikk til bonns den gangen skuta fikk en trøkk i sia av den fordømte stimern! Men den gang ei! sa Tordenskiold. –

Harald setter en pinnestol bort til ham

Der! Sett dig!

Gjøken

Takk som byr! Men det er skam å ta bort! *Setter sig. Ser sig om. Om litt. Dere har det koselig her!*

Harald

Det er bra nok til vors!

Gjøken

Mere enn bra nok – til *dig* i allfall! Det var ingen sak dersom en stakkar hadde det slik! Men vi får nok veta no annet vi som farer til sjøs! Vi har hverken gitarer eller malerier på ^[48]veggene vi, og ikke gardiner foran vinduene heller, og ikke vogger foran køiene! He, he! Si mig, er det no *i* den vogga der, eller er det bare

noe du bløffer med?

Harald *svarer ikke, men brer teppet av barnet så ansiktet blir synlig.*

Gjøken

Nei, fyda, brei over'n, jeg vil ikke se'n, jeg tåler ikke sånt småkryp. Han skal vel liksom være *din*, denna da? Det er nokså rart det, forresten! For ungen så jo reint ut som folk, han! – Er det gutt?

Harald *svarer ikke.*

Gjøken

Hører du ikke å jeg spør om? Er det gutt eller jente, spør jeg!

Harald

Gutt eller jente? Ja, å skulde det ellers være?

Gjøken *om litt*

Syntes du det var rart?

Harald

Hvadforno?

Gjøken *ertende. «Bokspråk»*

Første gangen du følte at du skulde blive fader?

[49] Harald *sint*

Slikt har da du bedre greie på enn jeg! Du er nå helbefaren både i det ene og det andre farvannet du!

Gjøken

Ingen nesevisheter, gutten min! – Å er det du mener, forresten? – Jeg har jo vært ute over et år jeg, så jeg veit ikke om noen ting! Har det kanskje hendt no rart mens jeg har vært borte?

Harald

Å ja! Det er ikke fritt for at det har hendt litt av hvert!

Gjøken

Hør du, Harald, si mig, åssen er det med hu Toralfa nå? Hu som jeg var sammen litt med før jeg reiste, veit du! Har du sett 'a nylig?

Harald

Jeg har sett 'a bare en eneste gang siden hu kom ut av sykehuset. Men jeg trur

næsten hu stikker innom her i kveld!

Gjøken

Stakkar, har hu vært dårlig da? Hu var visst ikke videre sterk forresten. Det var vel no medføtt! – Men hu Georgine da? *Hu* er vel like spretall og gæern! Gudbevare dig, gett, for ei jente!

[50] Harald

Hu er frisk igjen hu Georgine også, nå! Men det stod om livet med henne!

Gjøken

Å er det du sier, har *hu* også vært dårlig?

Harald

Jada! Og straks etter at *hu* kom på beina igjen, var det Alvildes tur!

Gjøken

Nei skulde du ha hørt no så rart da? Det var kanskje no smittsomt?

Harald

Å ja, det var visst nokså smittsomt!

Gjøken

Men – å var det som var i veien med dom da?

Harald *peker på vuggen*

Der ser du det som var i veien med 'a Alvilde! Og dom andre hadde samma syken! – Så det var ikke akkurat *medføtt*! Men du kan jo spørre dom sjøl! For jeg tenker vi snart har dom her, både hu Toralfa og hu Georgine og hu Alvilde!

Gjøken *litt urolig*

Hm. Nei, jeg har visst ikke tid til å sitte lenger jeg! Du får hilse 'a Alvilde fra mig, da! Men det er ikke verdt du sier at du har sett mig!

[51] Harald

Det er da fælt så brått du fikk det nå da?

Gjøken *reiser sig*

Ja, jeg må nok flye jeg, jeg har slikt fordømmede hastverk – jeg skal hjem og legge mig!

Det går i entredøren, og

Alvilde *kommer inn fra bakgrunnen. Hun kommer fra fabriken og er i*

arbeidsklær. Hun nikker så vidt til Harald og bøier sig over vuggen et øieblikk. Så vil hun gå inn i kammerset, men i det samme får hun øie på Gjøken, og hun blir stående fastgrodd. Sjalet glir av henne og faller ned på gulvet

Nei men –! Nei men!

Gjøken *litt utrygg*

Ja, du kan nok glana! – Det er jeg som står her! Kjæresten din!

Alvilde *ser ham over fra øverst til nederst*

Men, men – er ikke du –? Jeg trudde –!

Gjøken

Ja, jeg veit nok hvad du trudde, Alvilde! Men det er nå ikke slik! Her står jeg! Gjør et skritt mot henne, rekker frem hånden Godkveld! Og takk for sist!

Alvilde *drar sig bakover, men stanser ved veggen. Hun lar ham ta hånden sin, men trekker den så brått til sig*

Au da! Åssen er det du klemmer!

[52] Gjøken

Å, du har da tålt å bli klemt, du! Før i tia –! inn til henne. Lavere Hør nå her: La mig få snakke litt med dig!

Harald *har skulmet stygt på Gjøken siden Alvilde kom. Nu går han frem og stiller sig mellem Alvilde og Gjøken*

Kaffen er ferdig, Alvilde! Vil du spise inne på kammerset ditt, så skal jeg bære inn til dig.

Alvilde *brå*

Uff, detta evindelige maset ditt! Jeg må nå vel først få lov til å komma inn gjennom døra!

Harald *trekker sig tilbake, men blir stående i bakgrunnen og stirrer rasende på de to.*

Gjøken *lavt*

La mig få bli med dig inn i kammerset, Alvilde! Hører du! Jeg må snakke med dig! Ser grådig på henne Nei, men så vakker du er blitt, jente! Du er blitt enda penere enn du var før! Og mye smalere om livet! Får jeg kjenne! Vil legge armen om henne.

Alvilde *vrir sig løs*

Slepp! Slepp sier jeg! Du tar ikke i mig!

Harald *farer frem med knyttede never*

Gud nåde dig hvis du rører 'a Alvilde!

Gjøken *mot Harald*

Hør på *den* du! Kom hit så skal jeg legge dig op i vogga til den andre reivungen!

[53] Alvilde

Ikke bry dig, Harald! Dette er noe du ikke har no med! Jeg skal nok greie mig sjøl!

Barnet i vuggen tar til å skrike.

Alvilde

Se så, nå fikk dere vekket *han* også! Hører du ikke at han skriker, Harald! Fort dig å ta 'n op nå!

Harald

Jeg? Peker på Gjøken Kan ikke *han* ta 'n op? Han er nærmere til det han, enn jeg!

Gjøken

Hold truten din, gett! *til Alvilde* La 'n bare ligge der og skrike! Vi går inn i kammerset vi, Alvilde!

Alvilde

Harald! Kan du ikke høre! Du ser jo at jeg ikke får fløtt mig!

Harald *går rasende frem og tilbake, knytter av sig forklædet og kaster det av full kraft i hodet på Alvilde.*

Der har du forklædet ditt! Jeg er inga tjenestjente for dig lenger! *Går bort i vuggen efter den vesle og legger ham i armene paa Gjøken.* Og der har du ungen din! Jeg vil ikke være barnepika di en dag mere!

Gjøken *blir stående og holde klosset på den vesle. Hjelpeløs*

Nei men kjære i all verden, å skal jeg ta mig til med denna, da?

[54] Harald *i stigende raseri*

Nå kan du bære 'n på armene så lenge som *jeg* har gjort! Nå kan du traske på golvet med 'n så mange netter som *jeg* har gjort! – Jeg har gått oppe så mang ei natt for *di* skyld jeg, far! Jeg har vaska skitten av ungen din, jeg har vært på prestekontoret og gitt mig ut for barnefar isteden for dig! Offer har jeg gjort det, trur du? – Jo, for det jeg trudde at du lå på bonnen av Atlanteren! Og så står du

der og lever og later som ingen verdens ting! Du eier ikke skam i livet!

Alvilde ser forbauset på Harald

Nei, men Harald da! Du veit du tåler ikke å væra sint! Hus' på nervene dine!

Gjøken

Åⁿ⁵ skal jeg gjøra av denna herre – –

Harald som før

Du er så god du holder 'n! *til Alvilde* Jeg har inga nerver, så vidt du veit det, det er bare noe du har innbilt mig! *Til Gjøken* Bare ta både ungen og jenta du, se, der står 'a, hu er forsyne mig ikke verdt den stolen hu står og støtter sig til! Hu er så prippen som ei diakonisse, hu låser døra si hver eneste kveld, enda jeg har kjent 'a fra hu var så lita som så! Hu er inga *dame*, hu slepper ikke ei levende sjel inn på rummet sitt!

[55] **Alvilde**

Nei, men Harald da, å går det av dig i kveld?

Harald

En gang må hu vel vise sig som et sivilisert menneske, har jeg tenkt, men nei da, døra har vært stengt! Og nå er jeg lei av detta herre, skjønner dere det, nå går jeg og kommer aldri igjen, nå vil jeg ikke vikariere som barnefar lenger, jeg vil aldri se en reivunge mer i hele mitt liv! *Til Gjøken* Men åssen er det du står og kløner da, mann, er *det* en måte å holde en speunge på! Se her, sån skal du holde'n, bare ta 'n nå, fort dig, sier jeg! *Tar barnet fra Gjøken og holder det på armene.*

Gjøken ser betydelig lettet ut da han blir kvitt den vesle, han rygger mot bakgrunnen, han finner luen sin.

Harald efter ham

Vil du vente! Hører du! Ta ungen! Å lenge skal jeg stå her og holde 'n for dig?

Gjøken

Stå til i morra om du vil! Jeg gir fanken i både dig og ungen din! *Setter luen på og skynder sig ut i bakgrunnen. Man hører han slår kjøkkendøren hårdt i efter sig.*

Harald

Nå fikk han bein å gå på, reddharan! Han kan bare våge sig hit inn igjen, så skal jeg daske 'n om øra med blaute bånekluter! *Legger barnet i vuggen.*

¹⁵⁶**Alvilde** har slengt sig ned på en stol, sitter og stirrer på Harald med store undrende øine

Harald til *Alvilde*

Offer farer du ikke etter 'n og får 'n med dig inn i kammerset ditt? Det var jo dit dere vilde begge to! – Skal jeg flye ut og rope på 'n for dig? *Stormer ut i bakgrunnen og åpner døren til trappen. Man hører stemmen hans derute.*

Alvilde lytter spent. *Da Harald kommer inn igjen, bøier hun hodet og holder hendene for ansiktet.*

Harald kaster og slenger omkring sig, brummer og skotter bort på *Alvilde* alt i ett

Å er det du sitter og tuter for, jente! Du finner 'n nok hvis du går ut og leiter! Han drog vel ned på en av fyllekipene!

Alvilde

Jeg vil ikke se 'n for mine øier mer jeg, Harald. Bare ikke *du* vil gå fra mig!

Harald

Å er det du sier? Hørte du ikke at jeg nå er trøtt av detta herre? Hørte du ikke at jeg vil fløtta? Bare gå til den hjulbeinte gauken din du! *Han* hjelper dig nok, han, *han* steller nok maten din og passer ungen og ligger pent på kjøkkengolvet om natta! – Jeg synes jeg ser det!

¹⁵⁷**Alvilde** Reiser sig. *Innsmigrende*

Harald, ikke vær så sint på mig da, så er du snild!

Harald stanser, *forbløffet*

Å sier du?

Alvilde

Jeg ber dig omforladelse, hører du! Jeg skjønner nå at du har vært mye snildere mot mig enn jeg har fortjent.

Harald

Jeg? Å er det for no tull? Jeg har ikke vært snild! Jeg er da et mannfolk!

Alvilde

Jeg begriper ikke å jeg har vært hen, jeg! Nå da du kasta forklædet i hodet på mig og du knytta nevene op i ansiktet på 'n Hans og jagde'n som en annen hund, da var det akkurat som om jeg så dig for første gangen!

Harald

For første gangen sier du? Jeg som har bodd i hus med dig i lange tider!

Alvilde

«Bodd i hus», ja! *litt genert* Dersom det er så at *du* vil, så synes jeg næsten at vi skulde fløtta helt sammen jeg, Harald!

^[58] **Harald** *staar og ser på henne. Sinnet glir litt efter litt av ham, han blir sig selv igjen og står urolig og halvt ydmyg foran henne*

Men – men kjære dig Alvilde, å er det du sier? Du kan da ikke mene detta?

Alvilde

Jo, jeg gjør nok det! – Så dersom *du* vil, så, – ja så vil jeg gifte mig med dig!

Harald

Gifte dig med mig! Men han Hans da? Du har jo bestandig sagt at du vilde vente å se om *han* var i live! Og nå har du jo sett 'n!

Alvilde

Ja, det er nettopp det! Jeg har sett 'n! Men jeg kunde ikke minnes åt han så ut akkurat *slik*! Jeg synes han var litt anderledes sist. Større og penere og – ja mere sveisen liksom! Og nå stod 'n her og krøip sammen i en krok og luska ut som ei våt katte! – Jeg vil ikke tenke mere på 'n! Hva sier du nå da, Harald?

Harald

Du veit vel hva *jeg* sier! Men det kommer nå likesom litt brått, detta! Jeg blir reint nervøs!

Alvilde

Nei, nå vil vi ikke ha mere av denna «nervøsiteten» din! Du som er *slik* en kar! Så du å redd han var? – Tenk han snakka ikke til ungen en gang!

^[59] **Harald** *står og ser frem for sig, strammer sig op, morskner til igjen, farer ut kjøkkenet, kommer inn med trøie og hatt, tar på sig.*

Alvilde *ser på ham*

Du skal vel ikke gå ut?

Harald

Jo, jeg skal ut! Jeg vil ha tak i 'n! Jeg vil ta 'n i øra og dra 'n hitop igjen, han skal få legge sig på kne foran vogga og be om forladelse! – Så du åssen han holdt ungen? Jo, jeg skal lære 'n, jeg!

Alvilde

Bare du nå ikke gjør ei uløkke på 'n! *Går bort og legger armen om halsen hans, kysser ham* Vær nå litt forsiktig, Harald! For *min* skyld!

Harald *himmelfallen, overlykkelig, klemmer henne, kryster henne, kysser henne, holder henne litt ut fra sig og ser på henne, favner henne på nytt*

Alvilde! Alvilde! Kan detta vera sant? Er detta dig? Er detta mig? Er detta vors to? Å, Alvilde!

Alvilde *vrir sig lempelig løs*

Nå tenker jeg du tar av dig lua og trøia og blir hjemme jeg, Harald! Er ikke det best, trur du?

Harald

Ja, ja, som du vil! Han får få lov til å leva ei stønn til da, han Hansemann! – Men nå er ^[60] det pinedø best at du tar og steller ungen, Alvilde! Det henger tørre kluter på snora inne i kammerset!

Alvilde

Ja, du får ta i *her* da, Harald!

Alvilde og Harald tar vuggen mellom sig og bærer den inn i kammerset

Harald *inn igjen fra venstre, lukker døren efter sig, bøier sig efter forklædet som ligger på gulvet og vil knytte det på sig igjen. Da ringer det ute i kjøkkenet, og Harald slenger forklædet fra sig på sengen.*

Alvilde *titter inn fra venstre*

Det ringte, Harald!

Harald

Ja, jeg hørte det nok! Det er vel den fordømte Gjøken igjen! Synes du jeg skal sleppe 'n inn?

Alvilde

Bare gå ut og be 'n å pakke sig. Du er vel ikke redd? *Man hører at døren fra entréen til kjøkkenet blir åpnet og lukket, og at nogen kommer gående mot stuen.*

Harald *strammer sig op*

Redd, nei! Jeg skal vise 'n at –. *Går mot bakgrunnen. Høit* Er du nå der igjen, din elendige sjørøver! Jeg skal herren fryde mig ta dig i hue og –

Gjendøperen *står plutselig i døren til bakgrunnen. Han er en tykkfallen, gemytlig mann, men hans stemme kan bli sterk og manende*

Godaften!

[61] **Alvilde** *trekker sig inn i kammerset igjen og lukker døren, da hun ser Gjendøperen.*

Harald *forfjamsset*

Å, er det bare Dere! Hvem er *De* da? Det er ingen tilstede her!

Gjendøperen *går bort til ovnen og varmer hendene*

Åh, det duftet så deilig kaffe på kjøkkenet! Er det *Dem* som er kokk?

Harald

Ja, jentene må jo ha sig litt varmt i livet når dom kommer!

Gjendøperen

– Jentene, ja, javel! *Fortrolig*. – Si mig, hvordan ser de ut, de pikene? Litt uti årene antagelig? Hvad?

Harald

Dom er akkurat i den alderen dom *skal* være – ialfall hu *Alvilde*! *Mistenksom*. – Hvad er det *De* spør og graver etter, forresten?

Gjendøperen *plutselig alvorlig*

Jeg spør fordi jeg vil lære å *kjenne* dem, min unge venn! Jeg vil at hele dette hus skal slutte sig til mig og til min menighet!

Harald

Det får *De* snakke med hu *Petra* om! Det er hu som greier med religionen her i huset!

[62] **Gjendøperen**

Petra, ja! Så var det hun het – hun som reddet både sig selv og andre ut fra den store skjøken som kalles statskirken!

Harald

Ja, noen av jentene blei enige om at dom skulde gå ut av kjerka, for den gjerne kapellanens skyld. Han vilde jo apsolutt at dom skulde gifte sig, enda dom alt *hadde* unger!

Gjendøperen

Jeg håper inderlig at disse pikene ikke har latt sig forlede av de falske profetene, som visselig allerede har kastet sine garn ut efter dem!

Harald

Nei, dom har ikke biti på ennå! Men gud skal veta at det har vært mange her og fiska, både baptister og adventister og andre hedninger!

Alvilde *inn fra venstre med den vesle på armen*

Er ikke hu Petra kommen? *Ser Gjendøperen* – Jøss, er det fremmen her ennå?

Gjendøperen *bukker*

Godaften, søster! Du skal ikke frykte. Jeg er ingen fremmed, jeg er din broder! Jeg velsigner dig og ditt dyrebare avkom! – Si mig, er barnet døpt?

[63] Alvilde *kort*

Nei!

Gjendøperen

Så er det altså ennu håp for dets evige sjel. – Ja, for du akter naturligvis ikke å døpe det, heller?

Alvilde

Vi får nå se på det!

Gjendøperen *myndig og sterk*

Du *skal* ikke døpe det! Det er imot skriftene! Jeg forbyr dig det!

Alvilde

Å, det får nå vel bli mi eia sak!

Gjendøperen *legger hendene på akslene hennes. Hun prøver å vri sig løs*

Hør på mig, vennen min! Jeg vet at du har forlatt statskirken sammen med en del andre piker! Og jeg har fulgt Eder skritt for skritt! Og nu står jeg her, og jeg sier til dig: Du skal komme til mig! Du skal døpes på ny!

Alvilde

Døpes? Jeg er nå vel døpt! Det kan jeg da vise attest på!

Gjendøperen *i stigende ekstase*

Døpt? *Husker* du det? Var det *du* som svarte? Nei! – Du skal komme til mig og bli døpt på ny! – Å, jeg ser det for mig! Det er en ^[64]herlig sommerdag! Vår store menighet har samlet sig nede ved strandbredden! Og midt i ringen står alle de som skal døpes! Unge, skjønne kvinner, slike som du! Og så kommer jeg inn i ringen til Eder! Og så kaster I av Eder alle Eders jordiske klædebånd! Alt det I har! Sela! Og så ifører I Eder en hvit kjortel! Og så tar jeg dig ved hånden! Og så

leder jeg dig utover! *Henført* Og vannet stiger opover dig for hvert skritt, høiere og høiere stiger det! *Hendene hans likesom kjeler i luften omkring henne* Det smyer sig om dine lender, det leker rundt din barm, litt efter litt gjemmer det hele ditt hvite legeme, så bare ditt hoved svever over vandene!

Harald

Nå må du ta kaffen før han blir kald, Alvilde!

Gjendøperen *holder Alvilde fast, fortsetter*

– Da rekker jeg ut mine arme, og da lener du dig inn til mig! Og så synker du ned, din hals, din munn, dine øine, ditt hår, alt blir borte, bølgene skjuler det, men du hviler trygt i min arm. Og se! da opreiser jeg dig igjen, vannet glir av dig, du blir atter synlig for menneskene! Og jeg hilser dig, og jeg kysser dine læber, ti du er jo min søster! Og jeg fører dig innover mot land, og vandene synker, ditt bryst, dine lender, dine føtter blir synlige, og snart står du på strandbredden mens fryderopene stiger mot himmelen!

[65] Harald *sint*

Åssen er det De står og tøiser! Har De kanskje tenkt å forføre jenta?

Gjendøperen *våkner*

Hvad? – Hvad sier De, mann? – Forføre? *Går bort til Alvilde og tar hendene hennes i sine* Hører du det, søster! Har jeg villet forføre dig?

Alvilde *river sig løs*

Det hadde nå ikke nytta Dere heller! *til Harald* Jeg trur jeg tar kaffen inne på kammerset likevel jeg, Harald!

Harald

Ja bare gå inn og sett dig du, så kommer jeg!

Alvilde inn til venstre, Harald ut i kjøkkenet. Gjendøperen ser etter Alvilde, finner sig så en stol og setter sig. Man hører stemmer ute i trappen, døren fra entréen til kjøkkenet blir revet op, man hører skritt og en iherdig stemme, det er Dobbelt-Petra og frelsesoffiseren som kommer inn fra bakgrunnen.

Dobbelt-Petra *ser slitt og opgitt ut, hun puster tungt som om hun har gått fort. Hun blir stående fortapt da hun ser gjendøperen, så slenger hun sjalet fra sig på sengen og faller tungt ned på en stol.*

Nei men herre gud, sitter det noen og venter her også da? Jeg trur jeg snart blir reint tullete, jeg!

Frelsesoffiseren er en temmelig grovbygget kvinne i 45–50 års alderen. Hun ser mannhaftig og kraftig ut, og er klædt i Frelsesarmeens uniform med kyse og lange

skjørtet. Håret er kortklippet, hun bruker hvit, stiv snipp. Hun har den vanen at hun tar et godt tak i hver side av de ^[66]lange skjørtene bare hun går over gulvet, hun løfter høit op, det er som hun trasker i evig søle.

Hun følger småsnakkende tett i helene på Dobbelt-Petra, man får det inntrykk at slik har hun forfulgt henne gjennom gatene. Da Dobbelt-Petra setter sig, blir hun et øieblikk stående ved siden av stolen hennes, så går hun resolutt bort til gjendøperen og rekker frem hånden og hilser.

Frelsesoffiseren

Halleluja!

Gjendøperen *snur sig rasende vekk, ser ikke hånden.*

Frelsesoffiseren *slår ham over fingrene. Afveiende*

Tøvekopp! så går hun bort til Dobbelt-Petra og stiller sig foran henne. Det er som hun fortsetter en samtale. Mer og mer pågående – Som sagt, du må bestemme dig nu i denne kveld! Truende Ti hør hvad jeg lover høit og hellig: Dersom du nu ikke strekker våpen og overgir dig på nåde og unåde, da står jeg utenfor din dør i morgen tidlig og venter på dig, og jeg skal følge med dig til fabrikken og lese teksten for dig så alle mennesker skal høre min røst! Og i morgen middag står jeg og venter på dig, og likedan i morgen kveld, og likedan dagen derefter, og dagen derefter igjen! Jeg skal ikke slippe dig, før du ligger bøiet i støvet!

Dobbelt-Petra *sukker*

Å herregud! – Nei å nei at jeg skulde være så dum å gå ut av kjerka!

Frelsesoffiseren *overtalende*

Kjære dig, gjør nå som jeg sier! Det skal ^[67]ikke så meget til! Du har jo allerede både gitar på veggen og topp bak i nakken, det er bare uniformen som mangler for at du kan være reddet for tid og evighet! La mig få lov å ta mål av dig, så skal den være ferdig om et par dage! Nyfrelste innrømmes rabat i vårt handelsdepartement! Vær bare uten frykt, det er redning for den dypest faldne!

Dobbelt-Petra

Ja, men jeg er ikke «falden», hører De! Jeg har bestandig vært skikkelig og ordentlig, jeg, mitt enfoldige naut jeg er! Det angrer jeg på nå, da jeg er litt uti åra! Hvad moro har jeg hatt av det at jeg har levd?

Frelsesoffiseren *stusser, litt utrygg*

De har *alltid* ført et skikkelig liv, sier De?

Dobbelt-Petra

Jamen sier jeg det! Jeg er dessverre så uskyldig som barn i mors liv!

Frelsesoffiseren

Hm! Dette var da riktig kjedelig! Hvorfor har De ikke sagt dette før? – Men De er jo et voksent, normalt menneske, De må da vel ha gjort *noe* som er galt?

Dobbelt-Petra

Det var ingen sak da! Å nei! Aldri har jeg ^[68]dansa! Aldri har jeg drekki! Og aldri har jeg hatt mannfolk innenfor dørene mine – ja, med undtagelse av 'n Harald, da!

Gjendøperen har nærmet sig Dobbelt-Petra og følger interessert med.

Frelsesoffiseren *spent*

Harald? Hvem er det?

Dobbelt-Petra

Det er han, som bor her!

Frelsesoffiseren *ivrig*

Sammen med Dem?

Dobbelt-Petra

Ja, med mig og 'a Alvilde!

Frelsesoffiseren *lysner av håp*

Dere tre bor altså her alene?

Dobbelt-Petra

Ja – og så den vesle da. Gutten hennes Alvilde og 'n Harald!

Frelsesoffiseren *skuffet*

Nå jasanya! De er gifte de to, da? Eller forlovet?

Dobbelt-Petra

Nei da. Ikke det akkurat. Men vi *bor* nå her, vi tre, da!

Frelsesoffiseren *stråler*

Takk og pris! Så er dere jo *syndere*, da! ^[69]Store syndere! *til gjendøperen* Hører De det? To piker som bor sammen med en mann og har et barn med ham! Er det ikke frydefullt? *Går strålende frem og tilbake.*

Gjendøperen *bøier sig over Dobbelt-Petra*

Søster! Stå op og gakk! – Å, jeg ser dig allerede! Du kaster alle dine

klædebånd! Jeg får skue dig som du er! Og se, jeg ifører dig en hvit kjortel! Og vannet stiger opover dine lender og ditt bryst –

Frelsesoffiseren *dytter ham vekk*

Gå til side! *Griper Dobbelt-Petra i begge armene og trekker henne op fra stolen. Drar henne med sig mot døren i bakgrunnen Kom! Kom! Nu går vi! Til Templet! Soldatene venter!*

Dobbelt-Petra

La dom bare vente, jeg *vil* ikke, hører De! Pokkern også, at en stakkar ikke kan få være i fred. *Roper Harald! Alvilde!*

Harald og Alvilde med barnet på armen inn fra venstre.

Harald

Å er det om å gjøre?

Dobbelt-Petra *får endelig slitt sig fri*

Det er dissa påhengelige menneskene som absolutt vil frelse mig før jeg har fått mat!

Frelsesoffiseren *bort til Harald*

Det er *De* som heter Harald?

[70] Harald

Ja –

Frelsesoffiseren *til Alvilde*

Og *De* er Alvilde? – Og det er barnet?

Alvilde

Ja, men hvad i all verden –

Frelsesoffiseren *med håp*

De skal kanskje ha flere barn? *Skuffet Nå, ikke det! til Dobbelt-Petra Men De da? Kanskje De?*

Dobbelt-Petra

Nei, jeg får da med Guds hjelp inderlig håpe at –

Frelsesoffiseren *i rivende hast*

Bare ikke genér dere, det gjør ingen ting med nogen barn mere eller mindre! I vårt hus er det mange værelser! Vi har barnehjem og vi har gamlehjem og vi har

hjem for faldne mødre og for ugifte fedre, hjertelig velkommen, entré efter behag, kollekt mottages! – Kom nu og følg med alle tre! *Tar Alvilde i hånden og vil dra henne med sig, men hun river sig løs*

Alvilde

Vil De la mig væra! Ser De ikke at jeg står med ungen på armen!

Frelsesoffiseren *til Dobbelt-Petra*

Så *må* De komme! Jeg kan da ikke gå herfra ^[71]uten en eneste sjel! Hvordan skulde jeg da kunne vise mig i Templet?

Dobbelt-Petra

Jeg fløtter mig ikke av flekken før jeg har fått mig mat!

Frelsesoffiseren *ser sig om. Får øie på Harald, styrter bort til ham og trekker ham med sig.*

Så skal ialfall *du* bli med! Kom nå! Fremad marsj!

Harald *stritter imot*

Jeg tør ikke! Slepp mig! – Alvilde!

Frelsesoffiseren *stanser i bakgrunnen*

Nu kan ingen makt i verden hjelpe dig! Nu kommer du ikke inn gjennom disse dørene igjen før du er frelst! *Drar Harald med sig ut i bakgrunnen.*

Dobbelt-Petra *synker ned på en stol*

Å, herregud, stakkars uløkkelige menneske! At *han* skulde komma slik uti gæliheta!

Alvilde *setter sig på sengekanten med den vesle*

Og nå som alt var så godt og væl!

Gjendøperen *har fulgt nøie med i det som er hendt. Nu går han bort og bøier sig over Alvilde*

Søster! Se jeg står med utstrakte hender! Len ditt hoved til –

^[72]**Dobbelt-Petra** *farer op, slår med veldig kraft i bordet*

Det var da svarte, heitkokte –! *Tar sig i det. Roligere* Det var da svært til gnål også! – De får væra så snild og gå nå! Så kan De komma igjen en annen gang – når vi ikke er hjemme!

Gjendøperen *snur sig fra Alvilde, til Dobbelt-Petra. Myndig og streng, med løftede armer, som om han utstøter en forbannelse*

Veni! Vidi! Vici! Det er utlagt: Djævelen går omkring som en brølende løve!

Dobbelt-Petra

Ja, jeg hører detta! Men nå synes jeg at det kan være nok med brølinga! Adjø!
Hils oldemor Deres!

Gjendøperen *er rasende, men kommer ikke til orde. Skynder sig*

Dobbelt-Petra *setter sig*

Nå blei vi da endelig kvitt *han*, gudskjelov! Nei, men sitt ikke slik og stur nå da, Alvilde! Han Harald kommer da igjen, kan du begripe! Det er da fort gjort å frelse *han* – den uskyldige kroken!

Alvilde *sipper*

Bare dom ikke frelser'n altfor mye! – Nå som vi er blitt enige om å fløtta sammen og gifte vors og all tingen!

Dobbelt-Petra

Fløtta sammen?

Alvilde

Ja. – Vi kan da vel ikke bo på hver vår side av jordkloden hele livet igjennom!

Dobbelt-Petra

– På hver deres side av jordkloden? Dere bor jo hos mig begge to!

Alvilde

Ja, men vi har da hele stua imellom! Den store, digre stua!

Dobbelt-Petra

Å den stua har visst ikke vært større enn at dere har finni fram til hverandre!
– Det er forresten stygt gjort av dere, når jeg for en gangs skyld skal si meninga mi! Her ligger jeg og sover av alle livsens krefter, og så snyter dere mig op i stry – uten så mye som å vekke mig! – Du skulde skamme dig, Alvilde! – Stakkars Harald! – Jeg kan forresten ikke begripe det – så lite framferd som det er i *han*!

Alvilde *bort til Dobbelt-Petra. Lavt*

Det er heller ikke 'n Harald!

Dobbelt-Petra *ser på henne*

Åfforno?

Alvilde

Det er ikke 'n Harald som er faren!

[74] Dobbelt-Petra

Er det ikke 'n Harald? – Veit han det sjøl?

Alvilde

Han Harald og jeg har bare vært gode venner! Helt til i dag! Men heretter blir det anderledes! For nå er vi forlovet og skal gifte vors!

Dobbelt-Petra

Men – men – han var jo med til presten?

Alvilde

For å gjøra mig en tjeneste, ja!

Dobbelt-Petra grunder

Detta blir jeg ikke klok på! Hvem skulde det væra, når det ikke er 'n Harald? Er det noen annen du har spesielt mistenkt?

Alvilde kort

Han Harald veit det! Jeg sier det ikke til andre! – Men jeg synes det tukler ved kjøkkendøra! Gud, der kommer det noen!

Evensen *fra døren i bakgrunnen. Ser gretten ut. Nikker. Kaster hatten fra sig på sengen. Setter sig på en stol ved ovnen. Spyttar i koksboxen*

Tvi! – Godkveld!

Dobbelt-Petra

Godkveld! – Det var forresten hyggelig å se et skikkelig menneske! For nå har det vært så [75] mange sullikker her i kveld, at jeg er blitt reint forstyrra!

Evensen

Hvad er det for non sullikker du snakker om?

Dobbelt-Petra

Å, det er dissa hersens predikantene! Siden jeg gikk ut av kjerka har dom sverma omkring mig akkurat som hvepser om ei syltekrukke! Jeg blir forsyne mig snart nødt til å skrive mig inn hos en av dom! Bare jeg visste enten jeg skulde bli mormoner eller tungetaler!

Evensen

Det er straffedommen som kommer over dig, det! Offer kunde ikke du ha holdt dig til vors? Så godt som du hadde det der!

Dobbelt-Petra

Byner *du* også, nå?

Evensen

Ja, nå vil jeg piskadø byne! Det er stor spott og skam slik som du har stelt det til! Ikke nok med at du har gått ut sjøl, men du har også fått andre til å skrive sig ut! Dere har jo snart blokert hele kjerka! – Vi har ikke det plukk å gjøra om dagen! Ikke et bröllop! Ikke en barnedåp! Det er bare ett og annet lik som slenger innom og skal ha begravelse!

[76] Dobbelt-Petra

Han er vel fornøid da, kapellanen! Han var jo bestandig så sint, han, når ei stakkars jente kom og bad om å få døpt barnet sitt!

Evensen

Hvem er det som bryr sig om kapellanen? Joda, *han* går jo der og stråler! – Nå har vi ikke hatt en uekte barnedåp på over en måned! sa 'n i går. – Så det går da fremover! – jomen sa jeg smør! Han skulde bare veta å mange udøpte unger det ligger og skriker kringom i gårdene her! Å jo, det skal bli en barnedåp som har vaska sig, den første søndagen etter at konflikten er bilagt!

Alvilde på sengekanten

Å det er vel ikke så mange det dreier sig om! Jeg kjenner ikke mere enn femseks jenter, jeg, som har nekta å gå til prestekontoret og bestille barnedåp og ta imot kjeft!

Evensen

Nei, *ugifte* unger er det kanskje ikke så mange av! Men det verste er at de ungene som er garantert aldeles ekte, dom blir ikke døpt, dom heller! Foreldrene holder med jentene og har erklært sympatistreik!

Alvilde

Det unner jeg den vemmelige kapellanen!

[77] Evensen

Men sjefen sjøl da, stakkar? Som hadde drivi op forretningen så 'n var i full sving! Det er da harmelig at etterfølgeren skal ødelegge hele firmaet! – Du Petra, jeg veit du er et bra menneske aller innerst innvendig! Du må lova mig å gå inn i kjerka igjen og få med dig alle dom andre!

Dobbelt-Petra

Å, jeg har nok inga makt over dom! Dom er så hakkende sinte på kapellanen, at blir ikke han hyggeligere, så holder dom sig såpass i skinnet heretter, at det ikke blir flere å døpe! Så kan han se *da!*

Evensen

Fy da, snakk ikke så umoralsk! Det er da gæli nok som det er! Vær snild nå da, Petra! Lov mig at du tar dig av dom imorra!

Dobbelt-Petra

Dom skulde komma innom her i kveld, noen av dom! Vi hadde litt av hvert å diskutere om!

Alvilde

Der har vi dom alt! Det er da fælt til leven dom holder i trappa!

Man hører ståk og pikelatter ute i trappen, kjøkkendøren blir revet op, en fire-fem fabrikkjenter (hvoriblandt Toralfa og Georgine) kommer stormende og bråkende og skravlende og leende inn.

Toralfa slenger sig leende ned på en stol

Å, hold mig om halsen! Jeg trur jeg dåner mig i filler! Gud, jeg er så tørst, kom hit med litt vann en av dere, det gjør ikke no om det er reint!

Alvilde

Så, nå får dere ikke setta stua på taket! Dere ser vel at det er folk her!

Toralfa ser på Evensen

Morn, Evensen, du ser så alvorlig ut, har jomfru Jahr slått op med dig?

Georgine en alvorlig, blek pike

Kjære dig, vær nå snild da, Toralfa!

Dobbelt-Petra

Har dere kappflyi, ettersom dere er så forpusta?

Toralfa

Ja, vi måtte jo flye! For vi fikk jo *slag* på veien!

Dobbelt-Petra

Å, du pleier ikke væra så skvetten av dig, *du!* Guttene trenger da ikke flye helsa av sig for å nå igjen *dig!*

Toralfa

Det var ikke *gutter* detta, det var en herre! Vi møtte 'n nedpå brua! Han vilde apsolutt ha vors ned til elva og døpe vors! Og da vi sa at ^[79]vi ikke hadde tid, så kom han etter vors. Han tok 'a Georgine igjen nedi porten!

Georgine

Toralfa, da!

Dobbelt-Petra

Jeg vil ikke ha no mere tøis om detta nå! Sett dere ned allesammen, du også, Evensen!

– Dere veit vi skulde snakke litt om denna hersens streika i kveld. Jeg er nå så lutende lei hele greia, at jeg angrer mig sjuk på at jeg satte mine bein på kontoret og skreiv mig ut. *Før* var det ingen som plaga mig hverken med bibelsteder eller prek, jeg leste fadervåret mitt om kvelden og et salmevers om morran, så var jeg ferdig med det! Men nå? Nå surrer det om øra mine hele dagen. Står jeg ved maskinen min, så kommer dom stikkende bort til mig den ene etter den andre. – Kom til vors! sier hu Sørine metodist, kom til vors! sier hu Olea mormoner, kom til vors! sier 'n Kal spiritist, kom til vors! sier 'a Julia baptist! – I all verdas rike, hvad skal jeg gjøra? – Jeg ser ingen annen råd, jeg må skrive mig inn i kjerka igjen, ellers gjør dom mig skrullete!

Toralfa

Det er ingen sak for dig! *Du* har ingenting å grue for! Det er verre for vors som har noe å bæra på armen!

^[80]**Dobbelt-Petra**

Hvad sier *du* da, Alvilde?

Alvilde

Offer var du så snar til å narre *vors* med, når du ikke mente no med det?

Dobbelt-Petra

Jeg gjorde det jo for *di* skyld, jo, og for 'n Harald! Jeg syntes det var så harmelig at kapellanen skulde bruke sig slik, når dere kom i lovlig ærend!

Alvilde

Trur du han er blitt blidere nå da?

En pike

Jeg for min del tør ikke gå på kontoret! Jeg venter til guttungen blir så stor at han kan gå dit sjøl, jeg!

Toralfa

Jeg er ikke redd for å gå i morra den dag, jeg, om det kommer an på det! Jeg bare gjør meg litt *til* for 'n jeg, så blir 'n nok blid!

Georgine

Fy dig, Toralfa! En kristelig mann! Trur du *han* –

Toralfa

Offer ikke han da, likesåvæl som alle andre? ^[81] Trur du *han* er anderledes enn dom andre guttene da?

Dobbelt-Petra

Nå tier du, Toralfa! – Å er det du sitter og mumler om, Evensen?

Evensen reiser sig

Jeg vil bare rå dere til én ting, jenter: Vær kloke nå, og tenk på deres eget beste! *Kom til vors!*

Dere gikk fra vors fordi dere vilde være frie, har jeg hørt. Å er det for slags *frihet* dere har fått? Dom henger jo etter dere over alt, en vakker dag ligger dere og spreller i garnet! – Frihet? Trur dere at dere får lov til å drikke, hvis dere står hos metodistene? Å nei, ikke så mye som et glas øl! – Trur dere at dere får lov til å røike, hvis dere står i frelsesarmeen? – Ikke så mye som ei pipe karva blad! Trur dere at dere får lov til å ligge ute og flokse med guttene, hvis dere står hos adventistene? Å nei, da blir det nok å sitte og henge over ei salmebok! Men å har dere da *der* å gjøre? Kom til vors, kom til kjerka! Hos vors kan dere røike og drikke og holde leven med guttene alt det dere orker, det er ingen som spør etter å dere gjør!

En annen pike

Nå har jeg vanka på møter næsten hver eneste kveld, jeg! Jeg er snart trøtt av hele religionen!

^[82] **Evensen**

Der ser du, der ser du! Bare kom til vors! Vi skal ikke plage dig! *Til Georgine* Men du da, jenta mi, du sitter så stille og stur, er det no i veien med dig? Vil ikke du også komma til vors igjen?

Georgine

Jeg? Offer skal jeg skrive mig inn i kjerka igjen? Jeg vil hverken drikke eller røike eller flokse med guttene, jeg! Jeg vil leva et kristelig liv!

Evensen *klapper henne på akslen*

Bare kom til vors du, jenta mi! Kjære, du kan da få lov til å leva et kristelig liv for det om du står i statskjerka, kan du vel begripe! Det er da ingen som har tenkt å nekte dig det!

Toralfa

Det er så mye ufred og uvenskap i kjerka nå om dagen så! Prestene tretter jo så busta gyver!

Evensen

Bry dig bare ikke om *det* du, mor! Det er *teologi* det, og det skjønner ikke du dig på!

Toralfa

Jeg skjønner ialfall så mye som at når dom tretter om jomfrufødsel, så snakker dom om ting dom ikke forstår! For denslags fødsel trur ikke *jeg* no på! Jeg har ialfall aldri hørt om no slikt her i gata!

[83] Georgine

Toralfa da! Jeg vil gå hjem, jeg!

Evensen *til Toralfa*

Her i gata, nei! Nei, det skal du få mig til å tru! Men du må huse på at vi snakker om jødeland nå. Og der kan det godt hende det fins jomfruer. Jeg har aldri vært der, jeg!

Dobbelt-Petra

Nå får dere se til å bli ferdige! Jeg er sulten, jeg! Skriver de dere inn igjen? Ja eller nei! *Jeg* vil ikke true dere!

Toralfa

True vors? Det skulde også bare mangle! Hvad skulde kjerka kunne gjøre *vors* da, om vi aldri satte våre bein dit mere?

Evensen *sint*

Vi kan ialfall gjøre såpass at du ikke får non prest til å tale over dig når du

skal begravas, kjeftsmella!

Toralfa

Det å tale over grava vår, er også det eneste kjerka bryr sig om å gjøra for vors! *Da* er vi gode, og *da* er vi hellige! Men å gjør kjerka for vors mens vi lever? Da har hu aldri no ærend til vors! Det hender at vi er arbeidsløse og ikke eier mat i huset, hjelper kjerka vors *da*? Hjelper ^[84]hu vors når vi fryser? Hjelper hu vors når hu ser at vi lir overlast og blir pint og plaga av dom som styrer og rår her i verda? Å nei, slikt har kjerka ingenting med, og *er* det noen hu holder med, så er det ikke vors! – Hvad pokkern skal vi med ei tale ved grava? Det er mens vi lever vi kunde ha løst til å høre et par gode ord!

Georgine

Jeg skriver mig inn igjen! Og kapellanen skal få lov til å bruke sig så mye han vil på *mig*! For jeg veit at jeg har gjort gæli, og fortjener all den skrubb jeg kan få!

Evensen

Det var snild jente, det! – Men dere andre da, kan dere ikke skrive dere inn igjen – for gamleprestens skyld? Stakkar, han er så lei sig om dagen, så!

Toralfa

Gamlepresten? Å han er ikke stort likere, han! Jeg huser nok den gangen vi gikk og leste og vi skulde «ofre» før konfirmationen! Vi skrapte sammen de fattige kronene vi kunde overkomma, og vi syntes vi var rike da vi kom med den vesle papirtutten i neven! Og ved bordet i sakristiet satt sognepresten, og vi gikk fram til 'n etter tur. Først kom de «fine», sønnene og døtrene til brukseieren og direktøren og alle dom andre. – Værsågod! ^[85]sa dom. – Hjertelig takk! sa sognepresten, og han bukka og tok dom i handa. – Hils far og mor! sa han. – Men da *vi* kom, vi fra «boligene», vi med de små papirtuttene! – Værsågod! sa vi, vi bukka og vi neide, vi hadde alt handa ferdig! – Hvad gjorde gamlepresten? Han glante ut av vinduet, han *så* vors ikke!

Evensen

Han hadde vel noe å glana etter, da!

Toralfa reiser sig

Ja, kanskje det! Og han skal få lov til å sitte og glana i fred for mig! Kom jenter!

Mot bakgrunnen. De andre reiser sig og følger.

Evensen

Men når jeg nå lover dere at kapellanen ikke skal få si et eneste vondt ord, da?

Toralfa

La 'n bare bruke sig! Vi har ikke tenkt å gå op å høre på 'n! Godnatt!

Toralfa og de andre pikene

Godnatt!

Dobbelt-Petra

Godnatt jenter!

Evensen

Godnatt med dere, filletøser!

Toralfa og de andre ut i bakgrunnen.

[86] Evensen

Det var da fankern til nebb på den høna! Er det ikke harmelig at de peneste jentene bestandig skal være så sinna! Nå har hu ødelagt hele spekulasjonen for mig!

Dobbelt-Petra

Jeg skal snakke med dom seinere jeg, Evensen! Så gir dom sig nok! Godnatt da!

Evensen

Hvad?

Dobbelt-Petra

Dett ikke i trappa – du veit du er støl og stiv!

Evensen

Pass dig sjøl du, mor!

Dobbelt-Petra

Dom slokker lyset klokka ni! Å mange er 'a nå, Alvilde?

Alvilde *ser på klokken*

Fem minutter på!

Evensen *later som han ikke hører. Setter sig, fyller pipen, tenner, røker, damper voldsomt.*

Alvilde *ved vinduet til høire. Ser ut*

Der nede står hu Toralfa! Aleine! Dom andre har visst gått. Hu ser hit op.
Kanskje hu venter på Dere, Evensen! Dere skal jo samma veien!

^[87] **Evensen** *op, får det travelt*

Javisst skal vi samma veien, ja!

Dobbelt-Petra

Nå får du snakke pent med 'a da, Evensen! Så kanskje hu gir sig!

Evensen

Ja, død og snyte! Nå skal hu omvendes! Godnatt med dere!

Skynder sig ut i bakgrunnen.

Alvilde *setter sig på sengekanten. Om litt*

Og 'n Harald som ikke kommer! Han skulde da vært her, nå!

Dobbelt-Petra

Han kommer vel når han blir ferdig! – Dom skal nå gjøra det så inderlig væl
der nedi Templet!

Alvilde

At han ikke sleit sig løs fra det ekle kvinnfolket! Det finnes da ikke mannskap i
'n heller!

Dobbelt-Petra *lytter*

Ty! Jeg synes jeg hører 'n i trappa! Jovisst er det han!

Man hører døren fra trappen åpnes, og skritt over kjøkkengulvet.

Harald *kommer smilende inn fra bakgrunnen. Litt skitten på klærne efter gatestøv*

Kveld igjen! Her kommer jeg! Sitter du der du da, Alvilde! Stakkar, sover
påsan alt da!

^[88] **Alvilde** *litt sur*

Åssen gikk det med dig?

Harald

Med mig? Aldeles storartet! Jeg slapp!

Dobbelt-Petra

Å var det du slapp?

Harald

Jeg slapp å bli frelst! Jeg hadde ikke penger!

Alvilde

Skulde det koste no da?

Harald

Ja, det var fest i Templet, og det kosta ei krone å gå inn. Men da kapteinen fikk greie på at jeg ikke hadde et øre på mig, så jagde hu mig hjem igjen!

Dobbelt-Petra

Gudskjelov og takk!

Harald

Ja, du kan tru jeg blei glad! Jeg blei så glad at jeg banna! Jeg kjente mig så sterk at jeg holdt på å flye på den første jeg traff!

Alvilde

Men du gjorde nå vel ikke det?

[89] Harald

Nei da! Ikke på den første!

Alvilde *ser på klærne hans*

Men åssen er det du ser ut? Har du liggi i gata?

Harald *kry*

Jeg har slåss! For første gangen i mitt liv!

Dobbelt-Petra

Jøssunavn, å er det du sier?

Harald

Jeg har slåss, sier jeg! Med Gjøken! Vi fikk juling begge to! *Retter sig, strekker armene* Herregud, jeg er jo sterk jo! Offer har ingen av dere sagt det før? Her har jeg gått som en annen dott og vært redd både gud og mennesker! Men nå skal det bli en annen dans!

Dobbelt-Petra *gjesper og ser lunt på de to og smiler*

Ja, nå går jeg ut i kjøkkenet og får mig mat! Ja, ja, godnatt da, småbåna mine!

Går ut i kjøkkenet og lukker døren efter sig

Harald *om litt*

Godnatt? Å var det hu mente med det?

Alvilde

Hu bare forsnakka sig, skjønner du! Du veit hu gjør det en gang imellom.

[90] Harald *bort til Alvilde. Setter sig hos henne*

Du er vel ikke sint på mig for det at jeg dengte Gjøken? Jeg kunde ikke no for det, det var umulig å la væra!

Alvilde

Slo du 'n *fælt* hardt?

Harald

Nei da, jeg trur sikkert han står det over! – Men du? Veit du å jeg gjør i morra? Jeg går ut og hører etter arbe!

Alvilde

Men kjære, å har du tenkt å gjøra av den vesle, da?

Harald

Den vesle? – Det har du jamen rett i! *Om litt* Jeg får låne ei barnevogn og ta'n med! Og når jeg så har fått arbe, så går jeg til presten og forlanger lysing, filler kanskje jeg skulde be om barnedåp først? *Skøieraktig* Jeg veit ikke åssen folk pleier å gjøra det, jeg!

Alvilde *i samme tonen*

Det er så forskjellig det! Noen vil ha brølloppet først. Og noen vil ha barnedåpen først. Det er ettersom det passer!

[91] Harald

Vi tar det på én gang, vi, Alvilde! Blir ikke det hyggelig? *Vil ta om henne.*

Alvilde

Nei, vær litt forsiktig nå da! Du klemmer den vesle, ser du vel!

Harald

Kan du ikke legge 'n i fra dig? Kom så skal jeg bæra 'n inn i kammerset! *Tar efter den vesle, må også klappe Alvilde litt.*

Alvilde

Men er du ikke riktig klok, da? Hu Petra er jo i kjøkkenet! *Reiser sig* Nei, nå er jeg så trøtt! Det er visst best å køie! Godnatt da, Harald! Sov godt!

Harald *sær*

Det er orntlig dårlig gjort av dig, at du vil sova nå!

Alvildeⁿ⁶ *klapper ham med det samme hun går forbi ham*

Nå får du ikke furte da! Si godnatt nå da! *Kysser ham.*

Harald *kryster henne*

Godnatt, da, Alvilde! Du skal få kaffe på senga i morra tidlig!

Alvilde *inn til venstre.*

^[92] **Harald** *setter sig. Tar en avis. Kaster den fra sig. Går op og ned et par ganger*

Går så mot bakgrunnen og åpner døren til kjøkkenet og blir borte der. Om litt kommer han inn igjen og lukker døren sig. Rådløs. Går mot døren til venstre og banker på.

Alvilde!

Alvilde *innenfor*

Å er det?

Harald

Du må komma hit! Det har hendt no gæli! Hu Petra –

Alvilde *fort inn fra venstre*

Å er det med 'a Petra?

Harald

Hu ligger på kjøkkengolvet! Aldeles rolig! Nei, å *skal* vi gjøra?

Alvilde *ut i kjøkkenet, kommer straks inn igjen*

Hu har tatt sengklærne dine og lagt sig i kjøkkenet. Hu sover som en stein! Hu orka vel ikke væra oppe lenger! Du får legge dig du også, nå!

Harald

Jeg? Å skal jeg legge mig hen?

Alvilde

I senga hennes Petra, vel! Godnatt da Harald!

^[93] **Harald** *mutt*

Godnatt!

Går og driver. Er borte ved sengen og letter litt på sengklærne. Sukker. Tar av sig trøien og vesten, setter sig på sengekanten og støtter hodet i hånden. Så retter han sig, det er likesom han lytter.

Jeg synes jeg hører no!

Reiser sig, går bort til døren til venstre, banker på.

Alvilde?

Alvilde *innenfor*

Ja, å er det nå, da?

Harald

Jeg synes jeg hører den vesle skriker?

Alvilde *innenfor*

Ja, kan du gå ut i kjøkkenet etter litt drikke til 'n? Men du må endelig ikke vekke 'a Petra!

Harald *går på tærne ut i kjøkkenet, kommer straks etter inn igjen med en melkemugge som han bærer forsiktig. Drar kjøkkendøren godt inntil, går på tærne mot døren til venstre.*

Nå kommer jeg, Alvilde! Nå kommer jeg!

Teppet.

TREDJE AKT

Sogneprestens kontor. Formiddag. Et par uker etter annen akt. – Det brenner godt i kakkelovnen.

Evensen *sitter på prestens plass ved skrivepulten. Han er litt mere pyntet enn i de to første aktene, han har penere dress, mansjetter o. s. v. Sitter tilbakelenet og ser drømmende op i taket. Strekker sig*

Å ja, å ja, san! Det er et slit å væra menneske! Men jamen kan det væra moro au!

Jomfru Jahr *inn fra venstre med bøtte og kost*

Ja, nu er venteværelset ferdig, Evensen!

Evensen

Det var sandelig snildt gjort av Dere, jomfru! De er nå knuppen allikevel, De!

Jomfru Jahr *fornærmet*

Jeg er aldeles ingen «knupp»! – Og dette var nu forresten pikens arbeide!

Evensen

I almindelighet, ja! Men det er jo no omframt om å gjøra i dag! Hadde jeg bedt jenta om å stelle i stand der inne, så hadde hele huset alt hatt greie på det

nå, og da hadde all moroa ^[95]vært ødelagt for *mig*! – Men *De* kan holde munn *De*, jomfru *Jahr*! *De* er ialfall ei *perle*, om *De* ikke vil væra en knupp! Hadde jeg bare vært ti år yngre, så veit jeg godt hvad *jeg* hadde gjort!

Jomfru Jahr *blidere*

Er *De* så svært gammel da, *Evensen*?

Evensen

Ja. Jeg er omtrent ti år for gammel – for *Dere* ialfall!

Jomfru Jahr

Å, nu tøver *De* godt!

Evensen

Kan gjerne væra det! – Men hvad jeg skulde ha sagt: Er det nok stoler i venteværelset?

Jomfru Jahr

Det er sitteplass til tyve mennesker! – *Blidt* Hvor gammel er *De* da, *Evensen*?

Evensen

Tyve sitteplasser – ja, det skulde vel næsten greie sig, det! – Åssen er det med sognepresten, ligger 'n i dag også?

Jomfru Jahr

Nei, i dag er han oppe. Han skulde prøve å gå ut en tur i formiddag. – Er det fødselsdagen *Deres* i dag, *Evensen*? *De* er så fin!

^[96]**Evensen**

Det er nok no mye viktigere enn en fødselsdag! Det skal skje gledelige ting her på kontoret i dag!

Jomfru Jahr *nysgjerrig*

Er det noen som skal gifte sig her?

Evensen

Det skal skje *gledelige* ting, sa jeg! Kan *De* ikke høre!

Jomfru Jahr *om litt*

Er ikke kapellanen kommet ennu?

Evensen

Nei – han er litt sein om morran nå i det siste. Han må hvile sig ut litt etter all

flyinga!

Jomfru Jahr

Hvad er det forresten han har gjort ute hver eneste kveld i det siste? Han har jo gått ut straks etter middagen og ikke kommet hjem før sent på aftenen!

Evensen

Han har gått og leita etter «avgrunnen». Han har vært på jakt etter «avgrunnens folk»!

Jomfru Jahr

Avgrunnens folk? – Hvad er det for slags mennesker?

[97] Evensen

Ja, fan veit! Kapellanen veit det iallfald *ikke*! Han har ikke vært kar til å finne dom! Det var jeg som måtte hjelpe 'n!

Jomfru Jahr

De?

Evensen

Ja. Men jeg fikk ingen takk for *det*! – Jeg vil ned til de verste og ugudeligste av dem! sa han her en dag. – Kan ikke De gi mig noen adresser, De som er så godt kjent heromkring. – Joda! sa jeg. – Jeg veit om en mann som er utro mot kona si og denger både henne og ungene! – Hvor bor han hen? sa han. Jeg må ned og snakke til 'n! – Han bor straks oppi gata! sa jeg. – Det er disponenten paa papirmølla – han som ga tusen kroner i bidrag til nytt orgel i kjerka!

Jomfru Jahr

Nei, men Evensen! Hvad sa kapellanen til det?

Evensen

Han blei sint på *mig* han, akkurat som om jeg skulde være synderen! – De kan da forstå at det ikke var denslags mennesker jeg mente! sa 'n! – Nei nei, De kan få en annen adresse! sa jeg. – Jeg veit om en fyr som har forført ei pike og som ikke har sett til 'a eller sendt 'a ett ^[98]øre enda han veit at hu ligger på sykehuset og at barnet er bortsatt på landet, sa jeg! – Den fyren vil jeg tale med, sa han! – Ja, bare gå ned på skolen så treffer De 'n! sa jeg. – Det er sønnen til overlæreren, den teologiske kandidaten, som prækte til aftensang i kjerka for en måneds tid siden!

Jomfru Jahr

Nei jamen er De fæl også, Evensen!

Evensen

Ja, *det* sa han også! – De forstår vel at det var arbeiderne nedved fabrikkene jeg mente, sa 'n! – Dom? sa jeg. Dom får ikke tid til å gjøra no gæli dom, sa jeg. Dom står jo på arbe hele dagen, og om natta sover dom, og dom som sover, synder ikke no videre!

Jomfru Jahr

Men da *blev* vel kapellanen fryktelig sint?

Evensen

Ja, han blei gærn! Men det er vel ikke *mi* skyld at folka heromkring lever skikkelig og ikke får tid til å synde no større?

Jomfru Jahr

Å, jeg tenker det foregår litt av hvert *her* omkring også jeg! Han har kanskje ikke *bare* urett når han snakker om «avgrunnen».

[99] Evensen

Si nå endelig ikke det til 'n da! Ellers så byner 'n bare å flye igjen! Han har sandelig vært så tam og hyggelig de siste dagene, så, han har slått fra sig hele avgrunnen, han trur visst ikke mere på 'n! Jeg synes næsten synd på 'n også, han tok sig nok fælt nær av det at så mange av jentene skreiv sig ut. Han skal ha fått ei skrape av sjølve biskoppen, sier dom!

Jomfru Jahr

Ja folk sier så meget. – Hvad skal det egentlig foregå her idag da, Evensen? De lovet jo at jeg skulde få vite det i formiddag!

Evensen

Bare vent til tia kommer! – Men jeg synes det gikk i ei dør! Se etter om det er noen inne på venteværelset!

Jomfru Jahr vil gå mot venstre, men før hun når døren, banker det forsiktig på.

Jomfru Jahr

Det banker!

Evensen

Kom inn!

Gjøken *inn fra venstre. Han er stillferdig og beskjeden, bukker dypt for Jomfru Jahr og Evensen, stiller sig ved døren med luen i hånden.*

[100] **Evensen**

Å er det om å gjøra? Skal De forlange lysing, eller skal De begraves?

Gjøken *svært nedfor*

Det er no alvorlig jeg har å snakke om! Men jeg vilde helst at ingen andre enn De skulde høre det!

Evensen

Det er no fælt sørgelig da, skjønner jeg!

Gjøken

Ja, dessverre. Jeg har noe jeg må bekjenne! Jeg har vært en stor synder!

Evensen *reiser sig*

Ja, det kan jeg da se på Dere! – Men offer skal De apsolutt komma *hit* for det, da? Og nettop i dag som vi har så mye å gjøra!

Gjøken

Det er ei som har sendt mig hit! Jeg må skrifte!

Evensen

De får komma igjen en annen dag! Skriftemål mottages kun tirsdag og fredag fra klokken elleve til tolv!

Gjøken

Det er tirsdagen idag! Og klokka er ikke mere enn halv tolv! Så De må nok væra så snild å høre på mig, pastor!

[101] **Jomfru Jahr** *spruter ut*

Pastor!

Tar sig i det, snur sig og smiler.

Evensen *bort til henne. Ærgelig*

Hørte De ikke at han skal skrifte? Ut med Dere, detta blir for saftige greier for Dere!

Jomfru Jahr *tar sakene sine. Spydig*

Javel, pastor! Farvel da, hr. pastor Evensen! *Ut til høire.*

Evensen frem og tilbake et par ganger. Legger hendene på ryggen og går slik som sognepresten pleier å gå. Stanser

Sitt ned, unge mann! Hvad var det De hadde på hjerte, sa De?

Gjøken

Jeg har fått anfektelser! Religiøse!

Evensen

Religiøse anfektelser? Å er *det* forno?

Gjøken

Det er ei som har åpna øia mine, så jeg har fått se inn i mig sjøl. Og jeg har fått erfare at jeg er et satans barn! Jeg er ikke engang verdig til å stå innskrivi i kjerkebøkene! Det er visst best jeg skriver mig ut!

Evensen

Er det noen som har forlangt at De skal være *verdig* da? Skulde vi ha bare *verdige* i ^[102]kjerkebøkene, da hadde vi forsyne mig ikke bruk for alle dissa digre protokollene! Da kunde vi visst godt greie vors med ei notisbok til å putte i vestelomma! – Å er det for no De har *gjort* da, ettersom det er så forferdelig gæli?

Gjøken

Jeg veit ikke om pastoren kjenner mig? Mitt navn er Hans Olsen med tilnavnet Gjøken.

Evensen

Gjøken? Det var da et snurrig navn! Åssen har De fått *det*, da?

Gjøken

Dom sier det at gjøken legger egg i andres reder. Så synes dom vel at det passer. For jeg har dessverre mangt et egg å svara for!

Evensen tenker sig om

Gjøken? Det er noe så kjent ved det navnet. – Er ikke De sjømann?

Gjøken kvikner til

Oh yes, captain, very well, how do you do? *Tar sig i det* Men i fjor vinter var det inga hyre å få. Og da skjønner De sjøl!

Evensen

Jeg skjønner ikke det plukk, jeg! Snakk tydelig!

[103] Gjøken høitidelig

Der er jeg som er fader til Georgines barn!

Evensen

Georgine? Er ikke det den pene stillferdige jenta, da?

Gjøken

Stilleste vann har den dypeste grunn! Før var hu kipe og full av leven, men nå er det slutt med moroa. Hu er blitt omvendt! Det er så trist at jeg kan ikke snakke om det!

Evensen

De skal ikke ta det så tungt! – Vi får håpe at det går over om ei stønn!

Gjøken

Nei, detta er nok alvor! Og ikke nok med det at *hu* har snudd om på et annet blad – hu har fått *mig* også til å ta rev i seila! Jeg var oppom 'a i går kveld, og da sa hu at jeg skulde gå hit og bekjenne det gærne jeg hadde gjort. Før fikk jeg ikke fred, sa 'a!

Evensen

Ja, ja, nå *har* De jo bekjent, jo! Så er vi ferdige med det!

Gjøken

Jeg er nok ikke ferdig ennå! *Høitidelig* – Det er jeg som er fader til Alvildes barn!

[104] Evensen

Ja, det har De jo alt sagt, det! – Var det ikke Georgine hu het, forresten?

Gjøken sukker

Den ene heter Georgine. Og den andre heter Alvilde!

Evensen

To støkker? Men gud velsigne Dere, hvad er detta for slags forretningsførsel da? Veit De ikke at det er resikerlig å drive med filialer? – Hvad har De tenkt å gjøre *nå* da?

Gjøken

Det blir vel til det at jeg gifter mig med 'a Georgine! For dersom jeg bare vilde gå til presten og skrifte, så skulde alt bli all right, sa 'a! – Det blir så ingen annen

hyre å få allikevel, i vinter!

Evensen

Men hu andre da? Hu Alvilde?

Gjøken

Jeg tenker næsten at hu kommer til å seile med en annen skipper. Dom sier at hu har tatt hyre hos 'n Harald!

Evensen

Du er en nydelig sullik! To støkker på en vinter!

[105] Gjøken

Ja, men hus' på at jeg gikk ledig i mange maaneder!

Evensen

Se nå og kom dig avgårde! Gud nåde dig om kapellanen skulde få snusen i detta!

Gjøken

Men kjære Dere, pastor, De sa jo at jeg skulde få lov til å bekjenne!

Evensen

Ja, har du annet gjort siden du kom inn gjennom døra? Du har vel ikke flere synder på samvittigheta nå?

Gjøken

Jo, dessverre, jeg har nok ikke lossa hele skuta ennå! *Høitidelig* Det er jeg som er fader til Toralfas barn!

Evensen *skvetter til, blir stående og glo et øieblikk. Så farer han rasende bort til Gjøken*

Hvad? – Toralfas barn? – *Du?* Din elendige storskryter! – Hu Toralfa som er så – så pen og klok og vakker og fornuftig og kry på det, skulde ha – –? Nei takk far! Gå hjem og vogg! Ut med dig, sier jeg! Ellers skal jeg dægern snurre mig –!

Gjøken

Pastoren må ikke banne så fælt! Det er synd!

[106] Evensen

Pass dine egne synder du, far! Forresten så er jeg ingen pastor, så vidt du veit det! Jeg er et mannfolk jeg, gutten min! – Hu *Toralfa?* Og *det* trur du? Jeg som

kjenner 'a så godt! Det er ikke mange kveldene siden jeg fikk lov til å følge 'a næsten helt hjem til porten, fordi det snedde og jeg hadde paraply!

Gjøken

Jeg har nok dessverre mange ganger fulgt 'a *lenger* enn til porten, jeg! Enda jeg *ikke* har hatt paraply!

Evensen

Jo du er en fin trekk-fuggel! Det er ikke no rart i at dom har gitt dig det pene navnet ditt! Og her har kapellanen flyi kveld etter kveld og leita etter «avgrunnens folk»! Han skulde være her nå, så fikk han se en av dom lys levendes! – Offer forsvinner du ikke?

Gjøken

Jeg venter! Når ikke *De* er presten, så står jeg her til han kommer! Hu Georgine sa at jeg *skulde* bekjenne! Og jeg letter ikke anker før jeg har fått klare papirer!

Evensen

Du får ikke lov til å bekjenne noen verdens ting du, far! – Forresten er klokka over tolv!

[107] Gjøken

Jeg legger ikke fra kaia før jeg har snakka med presten!

Evensen

Men herregud, veit du ikke at sognepresten har vært dårlig og at det er kapellanen som ekspederer altsammen om dagen? – Jeg tenker du *får*, hvis du sier sannheta til han! Den pleier 'n aldri å tåle!

Gjøken

Her står jeg! Og her blir jeg stående til han kommer!

Evensen *går frem og tilbake. Stanser. Litt blidere, overtalende*

Men offer skal De være så stri da? Kan De ikke gjøre mig den tjenesten å gå, når jeg ber Dere *pent*, heller? – Jeg skal si Dere at vi venter en hel del mennesker hit! Kanskje baade hu Georgine og hu Alvilde og hu Toralfa kommer! Vilde det være no hyggelig for Dere å være her *da*?

Gjøken

Hyggelig, nei! Men om jeg nå treffer 'a Georgine i kveld, og hu spør mig om

jeg har snakka med presten da?

Evensen

Si at De *har* snakka med 'n, vel!

[108] **Gjøken**

Det nytter ikke. Hu kommer bare til aa spørre hvad 'n har sagt!

Evensen

Så skrøn 'a full da vel! – De må ikke tru at De får lov til å gjøra kapellanen i dårlig humør i dag! Kom igjen om fredagen, for da er alt overstått, og da kan han gjerne flye i taket for *mig*! – Så, vær snild gutt og gå nå da! – Dæven også? Nå har vi stått her og tøisa alt for lenge, nå kommer dom visst alt!

Det banker på døren til venstre.

Evensen

Hvem er det?

Gjøken *smyger sig bort i en krok og gjør sig så liten som mulig*

Dobbelt-Petra, Alvide, Harald, Georgine og Toralfa inn fra venteværelset. Toralfa bærer en liten gutt på armen.

Dobbelt-Petra

Morn, Evensen! Her kommer vi! – Du ser så muggen ut! Er vi kanskje for tidlig ute?

Evensen

Ja, dere ser vel at vi ikke har åpna butikken ennå! *Til Toralfa. Peker på den vesle* Men hvad er det som går av dig da, ettersom du har tatt avleggern med dig? Det er da ikke idag han skal døpes.

[109] **Toralfa**

Det var så nydelig vær i dag, så! Og han har godt av å lufte litt på sig! Forresten tenkte jeg at han kunde være god å ha! Kapellanen kan da ikke finne på å bruke kjeft, når han ser denna vesle uskyldige engelen!

Dobbelt-Petra

Du innbiller dig nå vel aldri at kapellanen trur på engler?

Evensen

Sju da, Petra, vi skal ikke ha non blasifemi!

Toralfa

Se på 'n guttemann, Evensen! Han vil at du skal ta 'n! Kanskje han trur at du er pappan hans?

Georgine

Nei, men Toralfa, da!

Evensen

Jeg far til den gaukungen? – Å nei takk! Men nå skal jeg se å lokke'n fram!
Galer som en gjøk Ho ho, ho ho, ho ho!

Georgine *har fått øie på Gjøken*

Nei men Hans, er du her? *Bort til ham* Har du nå gjort det jeg bad dig om?

Gjøken *liker sig ikke. Tier.*

[110] Toralfa og Alvilde *snur sig bort da de får øie på Gjøken.*

Harald *stiller sig ved siden av Alvilde*

Georgine

Svar da, Hans! Har du bekjent altsammen?

Gjøken *nikker mutt.*

Evensen

Han har ialfall bekjent såpass at det greier sig ei god stønn! *til Gjøken* Kom fram og se på arvingen din nå, gutt!

Georgine *ser fra den ene til den andre*

Arvingen? Å er det De sier, Evensen?

Alvilde *til Evensen*

Ja, det må jeg også spørre om!

Georgine *ser mistenksom på Toralfa*

Det skulde nå vel ikke? – – –

Gjøken *sagte frem fra kroken. Forlegen*

Der er sant som Evensen sier, Georgine! *Nikker mot gutten til Toralfa* Han er nok en av arvingene mine, han der!

Georgine *gråteferdig.*

En av dom?

[111] Gjøken

Ja. – Den andre er jo hjemme hos dig! – Og den tredje er –

Alvilde *brått*

Nå tier du stille!

Harald *tar et par skritt mot Gjøken*

Ikke et ord mere, eller så –

Georgine *forstår alt. Ulykkelig*

Nei, men Hansemann!

Gjøken

Det var jo du som endelig vilde at jeg skulde bekjenne altsammen!

Georgine

Men jeg visste jo ikke om andre enn dig og mig!

Gjøken

Offer sa du ikke det da?

Dobbelt-Petra

Nå veit du det til en annen gang, at du ikke får folk til å bekjenne *alt* det gærne dom har gjort! For da blir det gjerne litt for mye!

Evensen

Detta er ikke no mere å prate om! Varene kan ikke returneres!
Reklamationene kommer for seint!

[112] Gjøken

Det er fælt leit om jeg har gjort dere no vondt, jenter! Men vi får prøve å glømme det altsammen! Er du græsselig sint på mig, Alvilde?

Alvilde

Å skulde *jeg* være sint for? Jeg kjenner ikke *Dem*, jeg!

Harald

Hu huser ikke engang å *Dem* heter!

Gjøken

Men du da, Toralfa? – Er *du* sint? Vi to har da bestandig vært gode venner!

Toralfa

Ja, jeg er nok blitt vare ved det! Det blei et dyrt vennskap! Men blås, det var

nå moro så lenge det varte!

Gjøken

Å sier *du* da, Georgine?

Georgine

Jeg veit snart ikke å jeg skal si, jeg! – Bare jeg var sikker paa at det ikke var mere *nå*, så! – Du har vel ikke mere å tilstå, Hansemann?

Gjøken *tenker sig om*

Nei, ikke det jeg kan huse!

[113] Alvilde *hånlig*

Nei så vakker og søt han er nå da!

Harald *til Gjøken*

Bli med mig ut på gata, så skal du bli enda vakrere!

Toralfa *ertende*

Dakars vesle Hansemann, er dom slemme mot dig da?

Georgine

Stå ikke slik og gjør nar av gutten min! – Bare gå ut i venteværelset til jeg kommer, du, Hansemann!

Gjøken

Bli ikke lenge, da! Jeg er så liddeli tørst!

Ut til venstre.

Alvilde, Georgine og Toralfa ser hatefulle på hverandre.

Alvilde *om litt*

Jeg må si dere er no'n nydelige veninder, som går og forfører kjæresten til folk!

Harald

Ti nå stille da, Alvilde!

Toralfa

Forføre, sa du? Var ikke jeg førstemann, må jeg spørre om?

[114] Georgine

Det var *jeg* som var først! Han Hans hadde aldri sett på ei jente før han kom til mig! Det har 'n sjøl sagt!

Dobbelt-Petra *megler*

Dere var førstemann allesammen! – Det er bestandig slik med mannfolka, at den siste er den første!

Evensen

Nå får det være slutt med detta! – Det er jo så at dere skal døpe ungene deres, jenter? *til Alvilde* Hva skal han hete *din* da?

Alvilde *svarer ikke.*

Harald

Hu vil at han skal hete Hans! Har Dere hørt et så fælt navn? Tvi!

Evensen

Men *din* da, Toralfa?

Toralfa

Jeg hadde tenkt å kalle 'n Hans jeg også! Men nå veit jeg ikke riktig –.

Evensen

Han skal vel hete Hans, *din* også da, Georgine?

Georgine

Hu skal hete Hansine! Det er pike!

[115] Alvilde

Hvem er det som sier at gutten min skal hete Hans? *Harald* skal 'n hete!

Harald *kneiser*

Vi kjenner ingen som heter Hans!

Georgine *med håp*

– Det er kanskje ikke sant det han fortalte, da?

Harald

Det er bare no naraktig skryt!

Georgine

Det er kanskje ikke sant det han sa om *dig* heller da, Toralfa?

Toralfa

Jeg må tenke mig om! – Nei da, langtifra, det er ikke 'n Hans! Det er en annen! Jeg huser ikke riktig navnet på 'n!

Georgine

Men han sa jo sjøl at –

Toralfa

Han da! Det er også en å høre på! – Om du spurte han om han var far til Adam og Eva, så sa 'n ja til *det* også, han! Han er så forfengelig at det er en gru!

[116] **Georgine** *lysner, smiler*

Nei så glad jeg blei nå! *Går fort mot døren til venstre. Åpner. Jubler*
Hansemann! *Ut. Lukker døren efter sig*

Evensen

Men hvad skal detta bety, da? Dere må da ikke holde ablegøier her på et hellig prestekontor!

Dobbelt-Petra

Begriper du ingen ting du da, Evensen?

Evensen

Forsyne mig om jeg detta blir klok på! Så heter barnefaren *Hans*, så heter 'n *Harald*, og så heter 'n *Adam* og *Eva*! Hvad skal en tenke om slikt da?

Dobbelt-Petra

Du forstår vel det, at det er hu Georgine som er mest glad i gutten! Derfor så vil jentene at hu skal være i den trua at hu har hatt 'n aleine!

Evensen

Jentene har altså sitti her og jugi dom da?

Dobbelt-Petra

Ja, det er soleklart! Men det er vel ikke den første løgna som har vært sagt *her* på kontoret!

Evensen *til Toralfa*

Hvad vil *du* gjøre nå da? Du som ikke har 'n Harald engang?

[117] **Toralfa**

Jeg finner vel alltid *på* no! Det er bare å *si* et navn det! For når gutten vel er døpt, så bryr ikke kjerka sig mere om *han*!

Man hører kapellanens stemme i værelset til høire.

Evensen

Pinedø, der har vi 'n! Ut i venteværelset med Dere nå! Og kom ikke inn igjen før jeg sier fra!

Dobbelt-Petra

Men du huser avtalen, Evensen? Han skal værsgod være pyntelig!

Evensen

Han skal ikke få si ett eneste ord utenom teksta! Bare stol på mig du!

Dobbelt-Petra, Alvilde, Harald og Toralfa ut til venstre. Når de åpner døren, hører man at det summer av mange stemmer ute i venteværelset.

Kapellanen inn fra høire. Han ser trett og slitt ut. Går og stiller sig med ryggen til kakkelovnen

Goddag, Evensen! Noget nytt?

Evensen

Ikke no videre! Det var en her som sa at han ikke vilde stå i kjerkebøkene lenger. – Men *det* er jo ikke no nytt!

Kapellanen

Idag også! – Jeg forstår ikke dette! – Det blir mig klarere for hver dag, at disse menneskene ^[118]er mig fullstendig fremmede. – De møter ikke frem i kirken, jeg går hjem og taler til dem, men de sitter kolde som is. Ikke et ord rører dem!

Evensen

Dom synes kanskje kapellanen ikke¹⁷ har noe hjemme hos dom å gjøra?

Kapellanen

Men det er jo min *plikt*!

Evensen

– Sognepresten har aldri gått to skritt etter dom, *han*! Vil dom ikke komma, så blir det verst for dom sjøl!

Kapellanen

De er jo rent som dyr, disse menneskene! De eier ikke noget som heter religiøs trang! Den er et helt ukjent begrep for dem!

Evensen

Å nei, kapellanen tar nok feil, der! – Trangen sitter nok der, for det om ikke *De* har sett den! Det viser sig på mangt, det!

Kapellanen

De har kanskje sett den, De?

Evensen

Å ja, det er ikke fritt for *det*! – Her står nå dissa folka i digre fabrikk-saler og verkstedlokaler ^[119] hele uka! Dom har ikke no *pent* å se på, bare kalkvegger som én gang har vært hvite, bare flisete, stygge golv, bare sotete vinduer som dom snøtt kan se igjennom. En skulde tru at dom hadde hatt *nok* av det, når dom gikk hjem om lørdags middagen! Men å gjør dom? – Jeg snakker ikke om de likeste av dom, dom som går i foreningen eller i teatret eller på cirkus eller sitter hjemme og hygger sig eller tar med sig familien ut i guds frie natur! – Jeg snakker om dom *andre* – dom som kanskje har litt for mye av den religiøse trangen som kapellanen ikke har kunnet finne!

Kapellanen

Videre, Evensen! – Hvad er det med *dem*?

Evensen

– Å gjør *dom*, spør jeg? Joda! Om lørdags kvelden og hele søndagen flokker dom sig sammen i fæle, svarte lokaler som er likeså stygge som dom dom holder til i om hverdagene. Og der står dom som sild i ei tønne og hører på prek om død og helvete og fanskap! Dom gråter og dom ler og dom taler i tunger, dom helbreder halte og skakke og lamme, dom synes dom ser både himmel og helvete – og enda så sier kapellanen at dom ikke eier religiøs trang!

Kapellanen

Jeg har i alle fall aldri sett noget av dette!

[120] Evensen

De nei! Nei, det har De nok ikke! For dissa folka, dom går ikke i kjerka! Dom står heller i et fullstappa lokale og glaner på de nakne kalkveggene og hører på fordømmelsene og den falske sangen, enn dom går til oss og ser på den kostbare lysekrona og den fine altertavla, og hører på at presten messer og at organisten spiller på orgel! Så rare er dom!

Kapellanen

Men *hvorfor* kommer de ikke til oss, tror De? Hvorfor går de heller til de andre?

Evensen

Jeg trur jeg skjønner grunnen! Dom synes det står likesom ei isende kulde av kjerka. Men i lokalene der er det godt og varmt! – Kjerka, hu er likesom fremmen og hard og streng, hu, og presten, han er likesom en slags øvrighetsperson, en slags assessor eller advokat som er betalt for å stå og vri på guds lover og paragrafer! Derfor så liker dom ikke kjerka! – Dom blir bært dit når dom er små, og presten taler over dom når dom er ferdige, men godvillig har dom ingenting med kjerka å gjora! Men til *lokalene* går dom frivillig, det er ikke gudsordet dom er redd, men dom vil ikke ha det servert etter teologenes opskrifter, dom vil ha det rått og ferskt!

[121] Kapellanen

De bør veie ordene Deres, Evensen! – Det er altså denslags tanker De går med? Det har jeg aldri visst!

Evensen *roligere*

Jeg har ikke visst det sjøl, jeg! Det må være noe som har liggi og ulma inni mig! – Men nå, da det er sagt, så kan jeg ikke godt ta det i mig igjen, heller!

Kapellanen

De sa noget som jeg festet mig ved! – Kirken virker så fremmed og *kold*, sa De! Er det også *Deres* mening?

Evensen

Opriktig talt, Kapellan: Jeg synes det er kjedelig i kjerka, jeg! Synes *De* det er morosamt der? Vilde De setta Deres bein dit, hvis De ikke var pokka nødt til det?

Kapellanen

Jeg trodde ikke det var for sin fornøielses skyld man gikk i kirken!

Evensen

Nei, det skal vårherre veta! Men kunde det ikke gå an å gjöra kjerka litt hjemlig for alle, da? Jeg leste engang om kjerkene langt pokk – ja, langt sydover altså – i utlandet. Der kom folk inn akkurat som dom gikk og stod, der!

[122] Kjerringene satte sig midt på golvet med ungene veltende omkring sig, og kutorvsgutter og jenter fra Stortingsgata lå på kne ved siden av hverandre og tok imot velsignelsen. – Var ikke det nokså hyggelig?

Kapellanen

De mener altså at vi skal bruke kirken til dagligstue og barneværelse?

Evensen

Ikke akkurat det. – Men det behøver vel ikke være så gresselig fint i kjerka at almindelige folk ikke tar sig ut der! Når jeg står ved kjerkedøra om søndagene og det kommer en stakkar med fillete bukse og hølete trøie – trur De da at jeg slepper 'n inn?

Kapellanen

Det gjør De selvfølgelig!

Evensen

Kunde ikke falle mig inn! – Fullt hus, bare pakk dig av gårde! sier jeg. – For jeg veit åssen det går. Kommer en slik fyr inn da trekker dom andre sig sammen og gjør plass så dom ikke kommer i nærheten av fillene hans, dom holder sig for nesa og skulmer og klør sig, dom har ikke det døit godt av hele gudstjenesta? Er det ikke da best at jeg jager slike folk så fort dom viser sig?

[123] Kapellanen

De har ingen rett til å stenge dørene for nogen! Dette skal jeg tale med sognepresten om!

Evensen

Det er *kjerka* som stenger dom ute! Menigheta! For slepper jeg 'n inn, så er det ikke lenge han holder ut å sitta med alle de vonde øinene på sig! Å nei, han lusker snart ut igjen, og han lover på det, at dit inn skal han aldri gå flere ganger! – Men tenk om kjerka var til for *slike* folk også, kapellan, ikke bare for dom *bra*, men for dom som kunde *treng*e ei kjerke! Men nei da, dom kan gå til *lokalene*! Det er bra nok til dom!

Kapellanen

Jeg tror det er best at De tier nu! Vi skal komme tilbake til denne samtalen senere! – Men jeg synes det er så urolig på venteværelset? Er det mange der i dag?

Evensen

Det høres slik ut! *Gløtter på døren til venstre, man hører surr og snakk av mange mennesker* Stille derute! *Dytter tilbake nogen som prøver å treng*e sig inn Nei, vil dere nå vær så god å vente til vi åpner! Pell dere vekk, sier jeg! *Får endelig lukket døren igjen. Vrir nøklen om. Til kapellanen* Det er fullt hus derute, kapellan!

[124] Kapellanen *litt utrygg*

Men hvad skal dette bety, tror De? Det skulde vel ikke være flere som –

Evensen

Som vil skrive sig ut, mener De?

Kapellanen

Ja; dette høres jo litt mistenkelig ut! Hør på dem, hvor ivrige de er!

Man hører de snakker høit i munnen på hverandre ute i venteværelset. Og det er nogen som banker hårdt på døren.

Evensen

Dom er litt urolige av sig, ja! Det er vel best at vi snart slepper dom inn!

Det banker atter på døren.

Kapellanen

Hør, der banker de igjen! Er De sikker på at de ikke pønser på galskaper?

Evensen

Kapellanen kan væra ganske trygg! Dom er ikke farlige! Og jeg veit også hvorfor dom er kommen! *Med vekt Dom vil skrive sig inn i kjerka igjen!*

Kapellanen

Skrive sig inn igjen?

Evensen

Ja. – Dom som sitter derute, er de samma som dom som *skreiv sig ut!* Jeg veit det, for det er jeg som har fått dom hit igjen!

[125] Kapellanen

De? Vil det si at det er *Dem* som har ført dem tilbake på rett vei?

Evensen

Det har ikke *jeg* sagt! Men jeg har ialfall fått dom til å gå inn i kjerka igjen!

Det banker på døren.

Evensen

Hør så hissige dom er etter å komma inn!

Kapellanen

Jeg liker ikke dette! Det ligger noget *under*, her! – Hvilke midler har De brukt for å få dem til å gå hit? Jeg forlanger å få vite det!

Evensen

Jeg har nå lirka og lurt med dom så godt jeg har kunnet da! Og kanskje lovet dom litt mere enn jeg kan holde, også! Men det *måtte* til!

Kapellanen

Har De *lovet* Dem noget? Hvad har De lovet dem?

Evensen

Å, litt av hvert småtteri! Jeg har sagt til dom at heretter skal ikke prestene gjøre forskjell på folk! – Enten du er rik eller fattig, så er du like velkommen i kjerka, har jeg sagt. – Men det var kanskje å lova litt for mye?

[126] Kapellanen kort

Videre!

Evensen

Og så har jeg sagt at heretter skal ikke prestene bruke kjeft på dom som er uløkkelige, og kanskje går med ei bør som kan være nokså tung å bære! – Heretter skal prestene trøste dom som har det vondt, istedenfor å straffe, har jeg sagt. – Men det var vel rimeligvis å lova litt for mye, det også!

Kapellanen

Er det så noget mere?

Evensen

Å, ikke stort. – Jo, så har jeg lovet dom det at prestene skal være like blide enten ei mor er gift eller ugift. Og *har* dom et smil å spandere bort, så skal den *ugifte* få det, for hu *trenger* det mest, har jeg sagt.

Kapellanen

Det har De også sagt! – De har sandelig vært nokså rundhåndet med Deres løfter!

Evensen

Ja, det nytter ikke å knusle når en vil kapre kunder! Forresten så behøver en vel ikke å *holde* alt det en lover? Det er da ingen som gjør *det*!

[127] Kapellanen ophisset. Frem og tilbake

Jeg tror Dem ikke, Evensen! – Dette De forteller henger jo ikke sammen! Disse menneskene gikk ut av kirken fordi de var misfornøiet med ett eller annet. Og nu stormer de plutselig venteværelset bare fordi De har gitt dem nogen

intetsigende løfter! – De får komme med den virkelige grunnen, hvis De vil jeg skal tro Dem!

Evensen

Jeg har da aldri sagt at jeg har gitt dem *bare* løfter! – Jeg har da *trua* dom litt også – etter fattig leilighet!

Kapellanen

Truet dem? Tilbake til kirken?

Evensen

Ja, hvis dom ikke skreiv sig inn igjen før klokka ett i dag, så skulde dom få avskjed paa fabrikken, sa jeg! – For direktøren vilde ikke ha *hedninger* til å slite pengene i sig! *Da* blei dom redde! – Det er derfor dom har det så trabelt!

Kapellanen

Men dette er jo bare løgn og bedrag fra først til sist! – Motbydelig er det! De har altså truet med å ta maten ut av munnen på menneskene!

Evensen

Ja – men det er vel ikke første gangen kjerka har gjort det?

[128] Kapellanen bydende

Nu går De ut og forteller folkene at De har faret med usannhet! Forstår De? Og De sier til dem, at dersom de ikke kommer *frivillig*, så ønsker ikke kirken at de kommer tilbake!

Evensen

Javel! Men skal jeg være nødt til å ta i mig *altsammen* da? – Det at prestene ikke skal gjøre forskjell på fattige og rike, det skjønner jeg er umulig, så det tar jeg i mig. – Og det at dom skal trøste dom som har det vondt, det skjønner jeg også er urimelig, for da fikk dom alt for mye å gjøre. Men det med de stakkars jentene da? Dom som ikke har fått tid til å gifte sig, før dom små kom? *Der* kan da kapellanen sandelig fire litt, synes jeg!

Kapellanen

Fire litt! Jeg tror ikke, jeg forstår Dem!

Evensen

Jeg mener at dom skal få lov til å døpe ungene sine uten å få lange straffetaler! Herregud, kan ikke kapellanen gå med på *det* da?

Kapellanen *setter sig ved skrivebordet. Om litt*

– Å, det er så håpløst altsammen! Ofte ønsker jeg at jeg kunde slippe *alle* taler. Det er visst ikke stor hjelp i dem allikevel!

[129] **Evensen**

Det trur ikke jeg heller! – Ja, så er vi enige om at kapellanen holder munn enten dom er gifte eller ugifte, da! Og da er jo altsammen i orden! Skal jeg sleppe dom inn?

Kapellanen *trett*

Jeg vil ikke at de skal gå tilbake til kirken bare fordi at De har truet dem med en løgn!

Evensen

Den løgna kan vi fort rette på! Det er bare å ringe ned til direktøren, det! Så gir 'n dom nok avskjed hele lyden, han, så gudelig som *han* er. – Ialfall nå, da det er så mange arbeidsledige! *Mot døren* Skal jeg sleppe dom inn?

Kapellanen *sitter og ser frem for sig. Svarer ikke.*

Evensen

Eller kanskje jeg skal gå ut og jaga dom?

Astrid *fort inn fra høire*

Idar, jeg vil gjerne snakke litt med dig! *Til Evensen* La oss få være alene en stund, er De snild!

Evensen

Det var sandelig på høi tid De kom nå, frøken! Nå tenker jeg at jeg kan gå ut og ordne køen, jeg! *Åpner døren til venstre.*

Folkene utenfor snakker i munnen på hverandre og vil trenge sig frem, men Evensen skyver dem tilbake.

[130] **Evensen**

Stopp litt, det skal gå etter tur! Ptro, sier jeg! Slepp mig fram!

Ut til venstre, og får med vanskelighet lukket døren efter sig

Astrid *om litt*

Idar! – Hvad har du nu tenkt å gjøre? Jeg vet hvad det gjelder! Jeg har snakket med en av dem derute.

Kapellanen *trett*

Du vet hvad det gjelder, sier du? Men tror du da at du vet *alt*?

Astrid

Jeg vet alt! Dobbelt-Petra har fortalt meg det. Jeg vet hvorfor de kommer, og jeg vet hvilke løfter de har fått. – Akter du å *holde* disse løftene?

Kapellanen

Kjære dig, Astrid, du må da forstå at *jeg* ikke har kunnet gi slike løfter!

Astrid

Jeg forstår det. Jeg forstår at det er Evensen som har gitt dem på dine vegne. Men vil du holde dem?

Kapellanen

Jeg *kan* ikke!

Astrid

Du *kan* ikke gi avkald på å tukte og refse?

[131] Kapellanen

Det er min plikt å påtale synden hvor jeg så møter den!

Astrid *om litt*

Er det ikke da riktigst at du begynner med oss?

Kapellanen

Med oss?

Astrid

Ja. – Med dig og mig!

Kapellanen

Jeg forstår virkelig ikke –.

Astrid

Du og jeg er heller ikke uten synd, Idar!

Kapellanen *ser på henne*

Men – men kjære dig, hvad –?

Astrid *uforstyrret*

Tenk dig om!

Kapellanen *sky. Svarer ikke.*

Astrid

Tør du sverge dyrt og hellig at du og jeg er bedre enn dem derute? – Nei, du skal ikke svare! Jeg vet hvad du vil si! – Vi to har ingenting galt *gjort*, mener du! *Litt hånlig* Og du har rett! – Vi har ikke overskredet grensene!

[132] **Kapellanen** *bestyrtet*

Astrid!

Astrid *sterkt*

Vi har passet oss! – Men tør nogen av oss påstå at vi er *skyldfrie*? *Om litt* Jeg tør det ikke, Idar!

Kapellanen *op*

Men kjære dig, vennen min, hvad mener du med dette? *Roligere, smiler* Du skulde ikke være fri for all synd, *du* min rene, uskyldige –

Astrid

Nei! *I sterk bevegelse* – Jeg har elsket dig, Idar! Jeg elsker dig! – Og derfor har det vært stunder da jeg har lengtet etter at du skulde komme til mig!

Kapellanen

Komme til dig? – Men du har jo alltid hatt mig i nærheten av dig!

Astrid

Ja. Bare «i nærheten». – Men jeg har lengtet etter at du skulde komme helt inn til mig! *ser ned* At der ingen grenser skulde være mellom oss! – For jeg er ikke anderledes enn de andre pikene!

Kapellanen *står først lamslått. Så åpner han armene mot henne*

Astrid!

[133] **Astrid** *går bakover*

Nei, du får ikke røre mig! *Behersker sig. Om litt* Nu har jeg snakket ut, Idar! Nu er turen kommet til dig!

Kapellanen

Jeg vet at jeg har elsket dig med en ren og ærbar kjærighet!

Astrid

Er du – er du helt sikker på det?

Kapellanen

Ja!

Astrid

Da har du ikke vært glad i mig på den riktige måten!

Kapellanen

Jeg sverger at jeg har elsket dig saa høit som en mann kan elske en kvinne!

Astrid

Men du har aldri lengtet?

Kapellanen *ser til side*

Du skal ikke spørre mig!

Astrid *inn til ham*

Jeg vet at du har lengtet efter å eie mig *helt*, Idar! Jeg har ofte lest det i øinene dine!

Kapellanen *sky*

Da må du prøve å tilgi mig, Astrid!

Astrid

Tilgi dig? Du har jo gjort mig så glad, Idar! Hvorfor står du slik som om du skammer dig? *Se på mig!* Vi er jo *like*, du og jeg!

Kapellanen

Like?

Astrid

Ja. Alle vi mennesker er like. Du og jeg og alle de derute! Det er bare det utvendige livet som kan ta forskjellige former!

Kapellanen *løfter hodet. Ser på henne. Så drar han henne inn til sig og kysser henne.*

Deilige Astrid!

Astrid

Idar! *Om litt river hun sig løs og blir stående og lytte mot venstre* Hør, nu kommer de visst! – Ja, nu overlater jeg altsammen til dig! *Går stilt inn til høire.*

Kapellanen *ser efter henne. Går så bort og setter sig ved skrivepulten. Ser tankefull frem for sig.*

Evensen *inn fra venstre. Ståk og støi følger ham helt til han får lukket døren*

– Ja, nå står dom parate, kapellan! Skal jeg sleppe bølingen inn?

Kapellanen ser op. Tar sig sammen. Om litt

Vær så snild og gi mig protokollen, Evensen!

[135] Evensen tar en protokoll fra hyllen og legger den på pulten foran kapellanen

Vesågod!

Kapellanen åpner protokollen. Dypper pennen.

La dem komme!

Evensen

All right! Går mot døren til venstre og åpner. Det summer av mange mennesker som vil trengje sig frem Hold an der, det går etter tur! Alvilde og Harald, kom inn her!

Dobbelt-Petra, Alvilde og Harald inn fra venstre

Evensen stenger døren, peker mot skrivepulten

Gå dit bort!

Dobbelt-Petra bort til kapellanen

Her kommer jeg! Nå må De skrive mig inn der jeg stod! For jeg vil ha igjen den gamle plassen min!

Kapellanen

Nå, er det Dem? De heter? – å ja, det er sant! Blar i protokollen Jeg vet hvor jeg har Dem!

Dobbelt-Petra

Ja, nå veit jeg å jeg har mig sjøl henne igjen, også! – Jeg syntes det var ekkelt i kjerka jeg, men huttetu, utenfor var det mye verre!

[136] Evensen til Harald og Alvilde

Ja, ⁿ⁸ nå er det deres tur! Fort nå, vi har mye å gjøra!

Harald og Alvilde bort til pulten. Dobbelt-Petra drar sig tilbake.

Kapellanen ser op

Dere ønsker å skrive dere inn i kirken igjen?

Alvilde

Ja. Leverer kapellanen en seddel Her er navnene våres, og datoen og slikt. Og navnet på den vesle også. Vi vil gjerne ha'n døpt så snart som mulig!

Kapellanen

Dere er ikke gifte ennu?

Alvilde

Nei.

Harald *smyger sig på tærne bort til døren.*

Kapellanen *skal til å si no, men behersker sig. Om litt.*

Møt op med barnet i kirken næste søndag!

Nikker til avskjed.

Alvilde og Harald *puster lettet og går bort til Dobbelt-Petra.*

Kapellanen

Næste!

Evensen *for sig selv i det han går bort til døren*

Jøss, detta skal bli en barnedåp som sier seks! Åpner Næste, vær så god!

Toralfa *inn fra venstre med barnet på armen.*

Evensen *lavt til henne*

Er du der, skøiern? Har du nå finni på en skikkelig barnefar da?

Toralfa

Bare vær trygg du, gammeln!

Bort til kapellanen.

Kapellanen *ser op*

Ønsker De også å skrive Dem inn i kirken igjen?

Toralfa

Ja takk! Her er attestene mine! – Og så var det denna vesle fyren her som skulde ha sig et vakkert navn!

Kapellanen *skriver*

De er ikke gift, dessverre!

Toralfa

Nei, gudskjelov!

Kapellanen *kjemper med sig selv. Om litt*

Hvad skal barnet hete?

[138] **Toralfa**

Petter!

Evensen *lytter, blir urolig.*

Kapellanen

Og hvad heter faren?

Toralfa

Evensen! Petter Evensen!

Evensen *vrir sig, det er som han leter efter et hull å krype inn*

Kapellanen

Stilling?

Toralfa

Kirketjener!

Evensen *setter i*

Nei så dægern han inderlig –

Kapellanen *har reist sig*

Evensen!

Evensen *later som han ikke hører. Pusler bort til døren til venstre. Mumler likesom for sig selv*

Det er da fælt til leven også! Dom river snart ned hele hytta!

Kapellanen *sterkere*

Evensen!

[139] **Evensen**

Javel, skal jeg ta og jaga dom?

Kapellanen *knakker i skrivepulten*

Vil De øieblikkelig komme hit!

Evensen

Javel, men –. *Til Dobbelt-Petra, Harald og Alvilde Å* er det dere står der og koper etter? Ut med dere!

Kapellanen

Hvad blir det til?

Evensen *mumler*

Ja, gud veit! *Drar sig langsomt borttil og stiller sig ved siden av Toralfa. Later som han er utenfor det hele.* Er det et ærend jeg skal gå?

Kapellanen

De hørte hvad denne unge piken sa? Hvad har De å svare?

Evensen

Jeg har ikke hørt ett ord, jeg! Det er jo slikt bråk derinne, at –

Kapellanen

Men De *bante*, Evensen!

Evensen

Ja, men det kom av no ganske annet det!

[140] Kapellanen til Toralfa

Nu spør jeg Dem én gang til: Hvem er far til Deres barn?

Toralfa

Kirketjener Evensen – han som står der!

Kapellanen til Evensen

Hvad sier De til dette?

Evensen

Jeg sier at det er en stor misforståelse! *Til Toralfa* Det var da ikke *mitt* navn du skulde bruke, menneske!

Kapellanen

Stille! – De har å gifte Dem med piken! Forstår De?

Evensen

Men herregud, De kan da ikke true folk til å gifte sig når dom ikke har gjort no gæli?

Toralfa til kapellanen

Er det virkelig meninga Deres at jeg skal gifte mig med den gamle knærken?

Kapellanen

De har jo barn med ham!

Toralfa

Jeg har ikke mere barn med *han* enn jeg har med Dere, jeg! Det var bare no jeg fant på for ^[141]å erte 'n. Han sa det var det samma hvad for et navn jeg tok!

Kapellanen *forferdet. Til Evensen*

De har altså forledet piken til å opgi falskt navn?

Evensen

Jeg har ialfall aldri sagt at hu skulde bruke *mitt* navn!

Kapellanen

Dette er jo forferdelig! – At en av kirkens egne tjenere – –

Dobbelt-Petra *wilkårlig*

Ja, den Evensen!

Evensen *vil bort fra dette emne*

Er det ikke best at jeg slepper inn noen igjen nå?

Går mot døren til venstre.

Kapellanen

Nei! – De må da forstå at efter dette er De ferdig her på kontoret! Jeg vil ikke se Dem mere! Ta Deres tøy og gå!

Evensen

Ja, gjerne for mig! *Går mot høire.*

Kapellanen

Evensen! Gå ut på venteværelset og be folkene komme igjen en annen gang!

^[142]**Evensen**

Javel! *Går mot venstre.*

Kapellanen

Evensen! Vent et øieblikk! *Til de andre som står der* Men hvorfor går dere ikke?

Toralfa

Jeg trudde De først vilde ha greie på den riktige barnefaren!

Kapellanen

Jeg vil ikke høre mere om barnefedre idag! Kom igjen senere! Evensen! Følg disse menneskene ut gjennom entréen! *Peker mot døren til høire.*

Evensen

Jeg synes De sa at jeg skulde gå ut på venteværelset?

Kapellanen

Jeg tør ikke betro Dem å gå dit! Jeg vil gå selv!

Åpner døren til venteværelset, men går så forbauset et par skritt bakover

Sognepresten *kommer fornøid og smilende inn fra venstre. Han er i yttertøi, kommer fra en tur. Nikker blidt til kapellanen og Evensen.*

Evensen

Å gudskjelov!

Sognepresten

Goddag, Storm! Goddag Evensen! *Går bort til de andre og håndhilser* Goddag, barna mine! Hvordan står det til?

[143] Dobbelt-Petra

Nå trur jeg næsten det står til liv!

Sognepresten *klapper barnet til Toralfa*

Gud velsigne den vesle engelen din, kona mi!

Toralfa

Jeg er ikke gift!

Sognepresten *munter*

Men det blir du nok! Hvorfor skulde du ha det bedre enn andre? – Det er sandelig så hyggelig å se et lite barn her på kontoret igjen, så! Ikke sant, Storm?

Kapellanen *mørkner til. Svarer ikke*

Sognepresten

Og for en deilig *dag*, dere! Det var som om noget smilte til mig med det samme jeg våknet i morres! Det var umulig å ligge inne, jeg måtte ut, det var en glede som ropte på mig ett eller annet sted. – Men gatene var tomme for mennesker, jeg kjente mig skuffet, jeg snudde om igjen! Men da jeg kom *hjem*, da jeg kom inn i venteværelset, da bølget jo gleden imot mig! Der *stod* de jo, alle de som hadde forlatt oss! Stod der utålmodige og ventet på å få navnene sine skrevet inn i bøkene våre igjen! *Til kapellanen* Er De ikke glad, Storm? Var det ikke det jeg sa, at vi vilde få dem tilbake?

[144] Kapellanen *nikker mutt. Ser ned.*

Sognepresten *til Evensen*

Og *De*, kjære Evensen, *De* er glad, det ser jeg!

Evensen

Ja, det ser betydelig lysere ut nå, enn det gjorde for litt siden!

Sognepresten

Men så har *De* også tatt *Dem* nær hver gang noen har kommet og skrevet sig ut!

Evensen

Ja, det var bedrøvelige tider!

Sognepresten *legger hånden på akslen hans*

Nu tenker vi ikke mere på *dem*! – Vi to gamle stabeisene kommer nok til å arbeide sammen i mange år ennu, vi!

Evensen *skotter bort til kapellanen*

Ja, dersom ingen jager mig, så –.

Sognepresten *til kapellanen*

Det er sant, Storm: Jeg møtte postbudet. Her er et brev til *Dem*. Fra departementet. *Da kapellanen river konvolutten op og leser.* Kan jeg gratulere?

Kapellanen *stråler*

Hjertelig takk!

Sognepresten

Vår kjære kapellan kommer altså til å forlate oss! Han har fått et bedre avlønnet embede! – Men *vi to*, Evensen!

Evensen

Ja *vi to*, sogneprest!

Sognepresten

– Og så, Storm, kanskje *De* er så vennlig å gjøre *Dem* ferdig til å ta imot *dem*!
– Nu skal de slippe å vente lenger! Op med døren, Evensen!

Kapellanen *setter sig ved skrivepulten.*

Evensen *åpner døren til venstre*

Værsågod, nå kan dere komma! Men ta det med ro! Vi har god plass til allesammen!

Fra venteværelset kommer flokken veltende inn.

Teppet.

Noter:

[n1.](#) og] *rettet fra:* op

[n2.](#) må ha] *rettet fra:* må

[n3.](#) tar] *rettet fra:* tat

[n4.](#) nei] *rettet fra:* Nei

[n5.](#) Å] *rettet fra:* A

[n6.](#) Alvilde] *rettet fra:* Harald

[n7.](#) ikke] *rettet fra:* ikkje

[n8.](#) Ja] *rettet fra:* Jå

Oskar Braatens *Den store barnedåpen* er lastet ned gratis fra bokselskap.no